

K A R D A S

Mėnesinis Mokslo ir Kritikos žurnalas

No. 7.

CHICAGO, ILL., LIEPOS-JULY, 1919

METAI VI

JAUNIMAS.

"Lietuva" rašo:

"Pas svečimtaučius universiteto studentas dar reiškia tą, kad tai jaunas žmogus, galintis iškirsti visokius "špitoželius" ir todėl studentui nepavedama rimtas ir atsakomas darbas. Pas mus gi, studentas augštesnės mokyklos lankoma kaip ir mažiuku dievukui. Svečimtautis nuo studento "visko laukia" ir po tuomi suprantą visokias jaunystės kvailystes, o mūsų lietuvis po tuomi suprantą, kad studentas ištikro viską gali padaryti.

Pasekmė to visko yra tas, kad iš vienos pusės mūsų (amerikiečių lietuvių) politika davė mažai vaisių, nes nužemino rimtus subrendusius mūsų politikos vedėjus, o iš kitos pusės pagadino tą jaunimą."

Toliaus kalbama apie tai, jog mūsų jaunimas be laiko pasėsta besidarbuojant politikos dirvoj.

Siebtinų dalykų "Lietuva" moka pripasakoti. Visų pirma, ką mes privalome vadinėti jaunimu. Juk dviejų dešimčių trijų -- keturių ar penkių metų vyras nebėra jaunuolis, o yra jau jaunas žmogus. Tokio amžiaus vyrui suvis nebepridera sėdėti rankes suneris.

Ogi "Lietuva" prisilaiko to popiežiaus nuomonės, kuris nebuvo patenkintas vienu jaunu delegatu.

— Aš nesuprantu, kaip jūs galėjote patekti į tokią atsakomybę vietą. Juk jūs neturite dar nė bazdos!

— Jūsų šventenybė, mano viršininkas nežinojo kad jūs priduosite barzdai tokią didelę svarbą. Jei jis tai būtų žinojęs — jis būtų paskiręs čį delegatų...

Bėda ne tam, kad jaunimas perdaug "veikia," bet greičiau tame, kad jis permažai veikia.

Pasėnė ir susiraukšlėję jaunimo veidai parodo (ne tai, kad jie perdaug "veikė," bet tai, kad jie perdaug "audringai" praleido savo jaunystės dienas.

Dabar kas dėl studentų. Kiek mums žinoma, tai ypač Amerikoje studentų niekas dievukais neškaito. Antra, "Lietuva" privalėtų žinoti ir tai, kad lietuvių tarpe "pirmos jaunystės" studentų kaip ir nėra. Tai negi 30 metų vyrui ir-gi veikia špitožlius kirsti ir nesiinteresuoti ponio publika?

JUODAŠIMČIŲ UZTARĖJAI.

Žemiau mes paduodame keletą ištraukų iš "Lietuvos" redakcijnio straipsnio. Tai svarbus dokumentas. Jis ypač svarbus tuo

žvilgsniu, jog parodo — kiek senso esama pats ta pona-redaktorių. Pačioj straipsnio pradžioj užreikiama, kad apie prakalbas autotentiškų žinių redakcija neturinti. Ji girdėjusi ir apie vieną medalio pusę ir apie kitą. Iš vienos pusės, štai ką, o iš kitos — ot ką. Ir remdamos tokiais svarbiais paskalais ji nesidrovėjo štai kokių dalykų prirašyti:

“Aną dieną Chicagoje buvo surengtos laisvamanių prakalbos. Kalbėtojų buvo pakviestas p. F. Bagočius, kuris, sulyginamai, yra dar jaunas vyrukas bet kuris, savo kėlinį suspėjo jau ne sykį figuruoti pusėtinai garsiuose skandaluose.

Paskiausias su juo pasitaikęs skandalas yra nemažiau įdomus už pirmuosius: viešose prakalbose kurias jis laikė Chicagoje, ant Town of Lake, jis gavo muštą — kaip sakoma, visai dėkčiai.

Už ką? P-as Bagočius kalbėjęs apie tikybą, bet ne už tai jis gavęs kėdę per galvą. Šviesos užgeso ir kėdė nušvilpė ant scenos, linkui kalbėtojo, po to, kaip kalbėtojas leidę sau pavartoti tokius žodžius apie nekuriuos tikybės dalykus, kad tuomį užgavo tikinčiųjų žmonių evenčiansius jausmus. Pasakius smulkiau, — jis, sakoma, padaręs, sakramento prilyginimą prie arklio mėšlo.

Nereik buti tikinčiu kataliku, nereik buti nei krikščioniui, idant tokia prakalba ir tokiais palyginimais pasipiktinti. Net didžiausiam katalikybės ar abelinai tikybės priešui, jeigu tik jis patlorus žmogus, turintis išauklėjimą, arba bent paprastą skonį (nekalbant jau apie sensą), užsinorės vėmti iš pasipiktinimo tokiomis žemomis necenzuruotomis bjaurybėmis.

Butų dar alleistina, jeigu panašius metodus naudotų tamsūs ignorantas, arba žmogus, kurį mes esame papratę vadinti ne išmanėliu. Durniaus niekas nepaiso. Bet čia turime reikalą su žmogumi, kuris

K A R D A S

(SWORD)

Published every month by
Lithuanian Freethinkers' Federation of America
at 1443 N. Paulina Street, Chicago, Ill.

SUBSCRIPTION PER YEAR.

In the U. S. of N. A. \$1.00
In Canada and Europe \$1.25
Single copy 10c.

Mokslo, Literatūros ir Kritikos Žurnalas.
Leidžia

Lietuvių Laisvamanių Federacija Amerikoje.
1443 N. Paulina Street, Chicago, Illinois.

PRENUMERATA METAMS:

Amerikoje \$1.00
Kanadoje ir Europoje \$1.25
Pavienis numeris 10c.

Entered as second class matter Nov. 16, 1918, at the Post-Office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

skaitosi apšviestu vyrų. Ir todėl, kad jis tokiu skaitosi, panašios bjaurybės — ki-
tokio vardo mes tam suras negalime —
yra ne alleistinos. Tai yra nusidėjimas
net prieš elementarią dūros, žmoniškumo
ir mandagumo supratimą, ir gėda lietuvių
intelligentiškumui.

Jeigu prisirinktų sau vyras panašių į
savo subjekto, — be skonio, be jausmų
ir be senso — to sau taužytų iki sienos
nes ir tikinčius ir padorius, ir lieptų jiems
užsimokėti įžangą, ir po to viso panašias
prakalbas sakyti, — tai reiškia tą patį,
ką spjautum ant jo krutinės, ar lietum
jam veidant dvokiančiomis pamazgomis.
Ar drįstų tai padaryti, jeigu jau ne ki-
tus, tai bent pats save godojantis žmo-
gus? * š

Lietuviai yra tikra gėda už panašius
“kalbėtojus.” Jie ne naudo žmonėms he-
ša, bet demoralizaciją — ne tik tuo, ką
jie sako, bet ir tuo, kad kursto kitus prie
nekulturingų apsiėjimų, kokiais yra muš-
tynės. Scena nėra vieta panašiams “mi-

sijonierianis," — kiekvienas turintis sveiką uosle ir nesugadintą skonį, turės pripažinti, kad tinkamesnė jiems vieta būtų — mėslynas.

Jeigu laisvamanybė mano tokiomis misijomis platintis, tai mūsų laisvamaniai yra labai žemos nuomonės apie savo kultūrą (Bėje, sąryšyje su tuo, ar Draugas & Co. po to atsitikimo mato kokį nors skirtumą tarp laisvamanių ir taūtininkų? Ar gal dar vis saunoriūti serga oftalizmu?).

Po to viso mums jokio noro nebėra daugiau kalbėti. Reikia buti perdaug didelių naivėlių, kad intikėjus tiems pšauškinams.

Visi šiek tiek progresyviškesni laikraščiai pasipiktino tuo klerikalų darbu. Tik "Lietuva" pasiēmė ant savęs apgynėjo rolę.

Ištikrųjų, reikia stebėtis, kad Draugas ir Ko. yra tokis kietaširdis. Už tokį pasidarbavimą ponai iš "Lietuvos" be niekur-nieko turėjo gauti "absoliuciją". Bet reikia manyti, kad "Draugas," ant galo išklausus jų maldavimus ir nebekergs prie jų laisvamano varda, o vadins jus ištikimomis savo avimis.

KUNIGAI NORI VESTI

Visi, kas tik gali, kovoja už savo bivio pagerinimą. Kunigai ir gi neatsilieka. Šiaip jų padėjimas, — nėra ko Dievo pikinti, — būtų neblogas, bet trūksta vieno dalyko — gyvenimo draugės. Ir jie užsimanė įsigyti teisės vesti. Štai kas rašoma apie Vengrijos kunigus:

"Keleta mėnesių atgal Vengrijos katalikų kunigai pradėjo reikalauti, kad celibatas būtų panaikintas ir kunigams būtų leista vesti. Dabar tas reikalavimas rado atbalsį Čecho-Slovakijoje. Ten 500 katalikų kunigų parašė peticiją popiežiui, prašančią panaikinti celibatą ir kad pamaldos būtų atliekamos ne lotinų kalboje, kaip kad dabar yra, bet jų gimtinėje kalboje — čekų. Jie reikalauja tokių pat teisių, kokias turi rusinų kunigai — unijotai, kurie yra susijungę su katalikų bažnyčia bet turi savo atskyras teses atskyras pamaldas savo kalboje ir nėra pas juos celibato. Kunigai karū su peticija išsiųs pas popiežių ir delegaciją, paaiškinti, kad jie nori atsiskirti nuo bažnyčios, bet vien tik nori panaikinimo beprasmių ir kenksmingų bažnyčiai įstatymų."

Lenkai jokių pogromų nedaro: jie tik taip sau glosto... kumščiomis.

"Slumber on, dead gods, in your eternal sleep! ... You were created from the minds of men, and bear the impress of the finite. ... The gods are dead; their age is past, never more to return." (Rattle's Religion of Man)

Laikas, senio, pavidale; naik na visokios rusies dievus. Užpakalį jo lėka tu dievų kapai.

Kodel Kunigai Nereikalingi

Rašo Šarūnas.

Lietuvių visuomenėje randasi daug asmenų, kurie mano, kad kunigų (tai yra Romos Bažnyčios tarnų) visai žmonėms jau nereikia. Vieni pyksta ant kunigų (ir podrautę ant tikėjimo) užtai, kad matė kokio nors vieno ar kito kunigo nepadarius darbus; kiti, kad patys tapo kokio kunigo apgauti, tretieji — neturi jokio reikalo prie kunigų ir todėl arba prieš juos kovoja (jei netingi) arba tyliai boikotuoja.

Šiandien gana aiškiai nujautčiama faktas, kad nuo bažnyčių šalinas kaskart didesnis žmonių skaičius. Kaip tik žmogus prasisiekia truputį moksle, žiūrėk — jau jis ir tolinasi nuo kunigų glėbos ant jo sielos. Kas trinaši su katalikais nekartą gal galėtų patvirtinti faktą, jog net tikintieji katalikai ne su labai kokia pagarba atsiliepia apie savo kunigus, gi ypač tuos, kurie turi trukimus doroje.

Po tuo visu atšalimu nuo bažnyčios ir nebetokių jau karštų gerbimų kunigų, manding, guli pora pamatinių priežasčių, iš kurių vieną bandysiu čionai nušviesti.

Pirmiausia pasiklauskime, iš kur ir kam kunigai atsirado, nes atsakymas į tą klausimą galės suteikti keletą minčių geresniam supratimui viršminėtų priežasčių. Į tą klausimą yra ir gali būti, daug atsakymų; bet man patinka geriausias tas, kurį suteikia prof. Bogdanovas knygoje "Nauka ob. obsčestvennom soznaniij" (Mokslas apie visuomenės sąmonę) sekdamas istorinio materializmo teorija. Trumpai atpasakojus ji skamba šiaip:

Žmogus išlikro tapo žmogumi tuomet, kuomet pametė atkarpumo (solitude, odnočestvo) stovį ir pradėjo gyventi netik dėl savęs, bet ir dėl kitų (nors gal to ir nežinodamas). Žodžiu sakant, atsirado tokia visuomenės tvarka, kuri vadinasi giminė. Visi

vyrų, sukakus tam tikram amžiui, tapdavo lygiais giminės nariais ir niekuo pamate nėsiskirdavo nuo kitų protiška. Kuomet reikėdavo ką nors nuveikti, giminės tarpe natsirasdavo pravedyriaus, darbo organizatoriaus, kuris būtų protingesnis, daugiau prityrusiu negu visi kiti. Žodžiu, jei vienas giminėje mirdavo, tai kitas pilnai atstodavo jo vietą. Dar ir dabar esą Australijoje tokių laukinių genčių, kurios neturi nei seniūnų, nei valdininkų. Genties reikaluose visi giminės nariai turi lygų balsą. [žiūrėk S. Frenel "Totel and Taboo" skaidą I]. Reikia pasakyti, kad tos giminės ar gentys nebuvo skaitlingos žmonėmis. Užtekdamo, gali būti, keletas dešetko žmonių vienai gentei, nes žinomes vien medžiokle tegyveno. Gi visi žino, kad didžiausias sklypas žemės teismaitina labai mažą skaičių medžiotojų.

Laikui bėgant, kokių nors būdu, tai vienas, tai kitas būrys arba gentis prisijaukino žvėrių, arba atrado, kad nekaruios maištingūs grūdus apsimoka "sėti." Atsirado kaimenės gyvulių ir šioki-toki žemdirbystė. Žmogus jau galėjo gyventi ne vien tik "iš rankos burnon" būdu, bet jau galėjo turėti nuolatinį arba nors laukiamą maisto sandėlį.

Kiekvienas gimęs ir paaugėjęs Lietuvoje, žino, kad ukėje reikia "gaspadoriaus — ukterio", gi kaimenė reikalauja "kerdžiaus." Tie asmenys tvarko, rėdo ir nurodinėja visą darbą. Taip ir anose giminėse (dabar jau padidėjusiuose į porą ar daugiau šimtų žmonių, nes daugiau maisto galima buvo gauti (buvo gyvas reikalingas organizatoriaus, kuris nurodytų, ką kas turi dirbti, mokyti jaunesniuosius, ir tt. Gi kur geresnį tvarkytoją tokių svarbių anometinei visuomenei darbų sveikas berasi už seniausį giminės narį — žmogų, kuris daug ko matęs yra ir daug patyręs, tai yra, turįs daugiau praktiško mokslo?

Tokių būdų, atsimainius ekonominėmis sąlygomis, giminėje atsirado seniūnai — šeimynų galvos, kurie nedirbo paprastų darbų, bet rėdė visus darbininkus. Dar ir dabar Lietuvoje maždaug tas pats yra: "tėvas" prižiūri visą ūkį; "motina" — šeimynišką dalį. Apart jų, vyriausiųjų, dar randasi kiti ūkio darbų organizatoriai: po tėvui seką "bernas", kuris komanduoja pusbernį, gi šis jau siuntinėja piemenį; po motinos seka "merga", kuri prisakinėja pusmergei ir kaikada, (jei tas klauso) piemeniui ar piemenei.

Toki patriarkai-tėvai — rėdytojai per metų-metus surankiojo pas save daug praktiško prityrimo — kada sėti, kada ir kaip galvijuš daboti, ir tam panašiai. Tankiausiai, tas prityrimas tapo induodamas vyriausiaim sunui. Taip iš gentkartės į gentkartę eidamas jis apsigaubė šventybės skraiste. Gi prityrimo žinotojai tapo kunigais, — privilegiota luoma. Gi privilegiuoti asmenys visados stengiasi savo šiltą vietelę apginti. Taip kad galų-gale ta "šventa" žinia apie našiausį būdą atlikimo paprastų ūkės darbų tapo priskirta kokiam nors "dievui," kuris buvęs atidengęs žmonėms ir dabar dar tebeprižiūri. Duokime, lietuviai turėjo Pergrubę — dievaitę vaisių bei žiedų; Krugį — kalvių dievą; Kruminę — rugių deivę; Vaisgantą su Alabate — linų dievystos, ir tt. Kuomet Lietuva tapo krikščioniška darbų organizatoriaus ir prižiūrėtojo pareiga perėjo šventiems; taip šv. Izidorius laikomas už artojų globėją.

Nebus gal stebėtina, kad organizatoriai — kunigai ir savo dvylikę prikišo prie viršminėto proceso, padariusių kaikurias žinias apie kasdieninį giminės darbą "šventomis." Mes ir dabar matome, kad nevienas žmogus, dažinojęs apie ką nors svarbaus kitiems, laiko žinią paslapyje, ir išnaudoja norinčius ją datirti: nevienu biznio bendrovė po šimtais patentų laiko svarbius ir naudingus žmonijai išradimus. Taip ir "tėvai" slėpė nuo visų, ant kiek galėjo, savo prityrimą kaip tik pajuto, kad čia kvėpia "garbė ir užtikrinta, šilta "vietelė". Kadangi giminės darbo organi-

zatorių vistiek reikėjo tai dalį pareigų nuo kunigų vėliaus perėmė karaliai (kariški kunigai). Apie tai lietuviai turi puikią legendą, butent apie du brolius Vaidevutį ir Brutenį. Ir kuo tolyn, tuo Bažnyčia labiau skilo nuo valstybės, tuo labiau paprasti žmonės, be jokių šventenybių, perimdavo kunigų funkcijas (darbą). Ateis laikas kuomet kunigų visai nebereikės, nes jų darbą atliks kiekvienas žmogus pats dėl savęs, susilaukęs su savo draugais — sandarbininkais. Ir galima sakyti, kad tas laikas jau atėjo. Tą priparodo tas faktas, jog kunigai jau nieko nebeduoda toje srityje, kurioje jie tiek naudės seniaus teikdavo žmonėms, butent mokslą. Jeigu kokis kunigas ir suteikia ką nors žmonių žinijai, tai žmonės nekiek nenukentėtų, jei jis ir nevilktų sutono.

Seniaus gi, kaip istorija mums rodo, kunigai vien tik ir kėlė bei tobulino mokslą; Chaldų, babilonų kunigai globojo astronomiją — mokslą apie laiką ir oro permainas, kuris taip svarbus žemdirbiui; egiptėnų kunigai žinojo geometriją, kuri buvo reikalinga Nilo upės nuobangų ir atbangų išmatavimui, kas taip svarbu buvo egiptėnui žemdirbiui. Lietuvoje, ligonis, žyniai, užkalbėtojai gydė ir dar dabar kaikur tebegydo žmones, bei palaiko gydymo mokslą. Viduramžiuose, kuomet taip vadinamą barbarų gaujos užpludo Romos civilizaciją, tai buvo tykus vienuoliai, kurie įsiknise klaustrų sienose užlaikė daug senų raštų. Vardai šv. Augustino, Tamo Akviniečio ir kitų tuomet garsų buvo filozofijoje.

Tas viskas buvo. Dabar palaiko, bei tobulina mokslą svečiai, nesurišti jokiais dogmatisiais apie dievų globą, šventas žinias, uždraustas žinias ir tam panašiai. Darbą organizuoja bei patarimus duoda jau nebe kunigai. Ta funkcija perėjo universitetų mokiniams, bile žmogui, kad ir be sutono. Mokslą skleidžia kolegijos laikraščiai, muzėjai. Mokslą pritaiko gydytojai, inžinieriai, chemikai ir tt. Filozofijoje vadovauja svečiai: Spenceris, Bergsonas, James, Tolsto-

jus. Žmonės kas kart rečiau eina į bažnyčias gauti nurodymų kaip gyventi, bet eina į organizacijas, draugijas, klubus, mokyklas, prakalbas tai yra pas kitus žmones; skaito laikraščius, knygas. Žodžiu sakant, kaip mokslas ir idealų skleidėjas bei tobulintojas kunigai dabar visai nebepaspėja paskui gyvenimo reikalavimus. Nebepaspėja todėl, kad tapo privileguota luoma, kuri kaip tokia stengiasi palaikyti status quo (dabartinių dalykų stovį), kas nėra galima.

Galinra būtų ir parodyti, kad daugiau buvusių kunigo funkcijų perėjo sietiškiamis nėra jų kunigai nebeįstengia pildyti. Bet apie tai kitą kartą, nes dabar neturiu užtektingai faktų ant rankų.

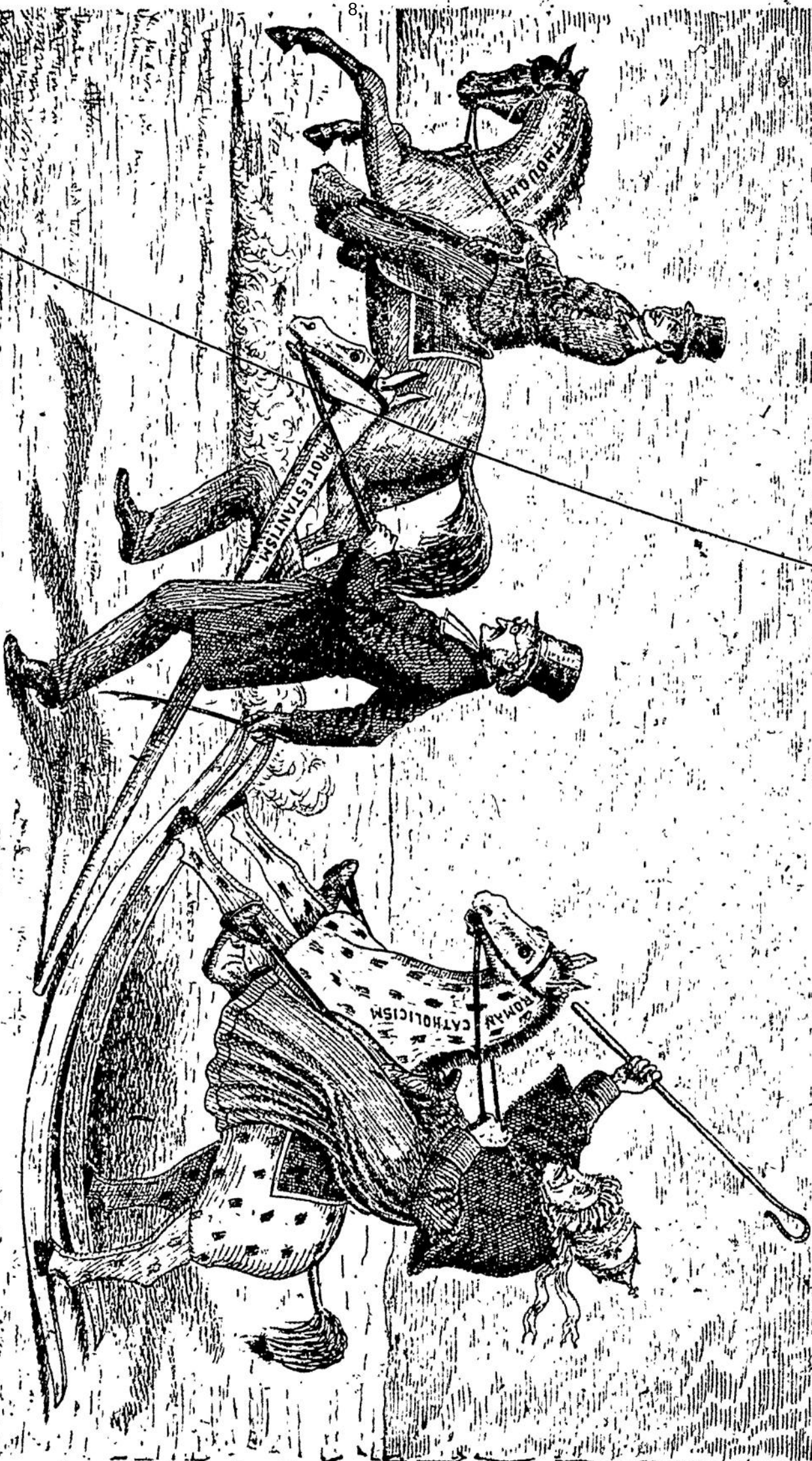
Negalima sakyti, kad smailėsniai kunigai nejaustų, kad jie yra parazitai — žmonės be reikšmės, ypač tose šalyse, kuriose civilizacija pasiekė augštesnį laipsnį negu kad abelnai buvo Lietuvoje. Tą pajutę, jie arba nusivelka sutoną (Mc Cabe, Lore, lietuvių

Dembskis), arba bando kovoti už palaikymą status quo. Tam tikslui jie agituoja (pas lietuvius ir kitas tautas) už "katalikiškas" mokyklas, spaudą, unijas, draugijas, kunigas, kur kunigai statomi garbės vietoje, vien todėl, kad jie yra kunigai, o ne todėl, kad jie būtų verti pagarbos. Kiekvienas pažangus žmogus turi kovoti prieš tokias kunigų pastangas ir rodyti žmonėms kaip puikiai jie gali apsieiti savo gyvenimo reikaluose be kunigų. Pas lietuvius ta kova iki šiol maždaug sėdavo prie to, kad buvo iki nuobodumo kartojama nudėvėti juokai apie kunigus ir gėspadines bei pameles, apie kunigų apgavystes, ir tam panašiai. Tas gal ir buvo reikalinga prie anometinio lietuvių apšvietos stovio. Bet dabar reikėtų rimtesnių faktų. Paslysti iš doros kelio pasitaiko kiekvienam, kad ir ne kunigui, ir už tai visuomenė gali kai kada atleisti. Bet jau išnaudotojo ir pažangos slopintojo išnaudojamieji ir apšvietą mylintieji niekada nepamylės.

Geriausiu kunigėlio priešeliu yra velnias. Pasidėkojant jam, kunigelis sužvejoja kruvas pinigų. Nebūtų velnio — nebūtų ir biznio.

HOBBIES ARE NOT HORSES AND STICKS ARE POOR STEEDS.

MOVES ALONG SOME
BUT IT IS DUE TO HIS LEGS AND NOT TO HIS RELIGION.

A GREAT PARADE BUT NO PROGRESS.

Katalikai ir protestonai joja ant medinių arklių. Nieko todėl nėra nuostabaus, kad neprogresuoja. Tuo tarpu laisvamaniai traukia sau pirmyn ant tikro arklio.

Visu Nenubausi

Sausa, šalta rudens diena. Lauke duksta vējas, lakioja plunksnos ir popiēro sklypai. Oras pripildītas šlamējimū, o lies mano langū stovī elgēta ir traukia:

—Viešpatie, Jēzau Kristaū...

Veidas jo nudēvētas, iēblyškes; plika galva apdēngta skauduliais; jis yra pilnoī harmonijoj su rudens dieņomis.

Vējas drasko jo skurēus. Elgēta purto galvā ir nuobodžiaī, lyg šarmanka, kartoja:

—Gerieji žmonēs, vardan Kristaus, duokite kā nors...

—Eik ī pekļā! — šaukia mano kaiminka, linksmo gyvenimo mergaitē, maža su nudažytu veidu.

Elgēta kā tai murma, vējo užimas neduoda suprastī jo žodžiu, bet aš girdžiu skambēsī nūpuolusio pinigo, ir merginos piklā balsā:

—Šia, pasprink, niekše!..

Keista, — jos klāse girdēsī skriauda, nors jī pati skriaudžia. Aš gyvenu greta jos jau trīs dienos ir jau du sykiu girdējau, kaip ta linksmoji mergaitē dienomis dainuoja, o naktimis verkiā nuobodžiomis, girtomis asaromis.

Šīryt jī parējo saulēi tekant ir tuoī iēbudiņo manē savo verkimais.

—Panaite! — šaukiū aš per siēnā. — Jūs man neduodate miegoti...

Patylējusi kiek jī vēl ēmē žlembti barabandama kojomis ī siēnā, ir tuo pačiu laiku kolidāma manē paskutniaisiais žodžiais.

—Už kā? — paklausiau aš.

Jinai su isitikinimu atsakē:

—Jūs visi — šuns!

Paskui jī užkviētē mane pas save:

—Eikš pas manē!

Aš nespējau padēkoti už jos malonuma, kaip jī pridurē:

—Ne, neik, nereikia, greit ateis Miška, tai jis tai ir man...

Kas tai per vienas Miška?

—Mano skolninkas. Ir-gi policijoj tarnauja.

—Kodel ir-gi?

—Tu — kas?

—Laikraštīninkas, rašytojas...

—Raštīninkas? Ir-gi iš policijos...

Potam jī užmigo, o už keliū valandū vēl atsibudo ir ēmē dusauti bandē švilpti, het tai jai nesisakē. Galop jī pasibeldē ī siēnā:

—Kaiminė!

—Gero ryto....

—Kā?

Gero rytō sakau...

Jī suprunkstē:

—Žiūrēkite, kokis mandagumas!... Ar jūs turite vaksos?

Neturiu.

Na, ir nereikia... Viešpatie!

—Kas su jums?

—Nuobodū. Kokis jūsų vardas?

—Jėgudil.

—Ar jūs žydās?

—Ne, rusas....

—Reiškia, meluojate...

Dar kiek pakalbėjusi tokiu tonu jī vēl ēmē knarkti ir atsibudo prieš pat elgētos atėjimą. Atsibudusi jī linksmai ēmē dainuoti:

“Samara, tu miestlas turtlingas,
O aš tuo tarpu, nelaiminga mergaitē,
Samara tu miestlas prakeiktas,
Supurvinai tu mane, našlaite...”

Buvo indomu, kodel jī davusi elgētai pinigā koliojo jī? Aš paklausiau jos. Jī kiek pamiščiusi atsakē:

—Panorėjau ir iškoliojau! Kas čia tokio?

Vējas vis labiau duksta lauke. Po langu burkuoja karvelis. Nuobodumas aplinkui nepaprastās.

Dangus apsiniaukēs. Viskas pilka, negražu,

—Kaimyne, — šaukia ji, — eikš arbatos gerti!

—Ačiū, eisiu....

Kambariukas — mažesnis už manąjį, o jo šeimninė — man iki juostos. Bet ji — gyvesnė už šviečią, žiuri į jį drąsiai; jos akis, ištikrųjų, linksmos, mėlynos, o veidelis, nuo kurio ji rupestingai nuplovė visus dažus, simpatiškas, malonus, tik jau perdaug išblyškęs.

—Koki jūsų juokinga nosis? — sako ji žiūrėdama į mane.

Tyliu, šypsodamas, ir nerandu atsakymo, paskui dasiprotėjau: ji pati — užriestanosi ir, matomai, pavydžia man.

Pasirėdžiusi ji keistai: raudona bliuskutė, žaliaš kaklaraištis, rudas sijonas ir kaukaziškas diržas.

—Meldžiu sėsties, — sako ji. — Šaldžia arbatą geriate ar su prikuska?

—Visvien.

Ji pamokinančiai pastebia:

—Jei būtų visvien, tai žmonės nesivestų! Į langą mūša dulkės.

Kalbame.

—Jūs — pikta?

—Aš? Kap prisiėina, O ką?

—O štai... elgėta... Indomu žinoti: už ką jūs ji koliojote? Davėte pinigą ir iškoliojote...

Jos vaikiškas veidelis persimaino; mergina žiuri man tiesiai į akis, — jos antakiai dreba, ir ji kalba skambančiu balsu:

—Ji reikėtų plyta pavašinti, — štai ką! Už ką?

Už tai!

O Vis-gi?

Mušdama kumščia stalą ji piktai kalba:

—Atstokite! Tai nemandaga — ateiti į svečius ir klausti visokių klausimų. Aš jūsų visai nepažįstu, o jūs klausiate — apie ką nereikia....

Valandėlę ji tyli, man nesmagu, norių eiti lauk. Bet šeimninė pastebia tai:

—A, a, nusigandote... Ne, kaip Dievą my-

liu... Klausiate jūs, o man tai visai neindommu. Aš ji matyti nenoriu, žulika! Jis juk tas patas niekšas, kuris įpiršo mane vienam teisėjui... Tuosyk man ir penkiolikos nebuvu... Be keturių mėnesių penkiolika, o jis jau... Ar tai gerai? O dar tėvo draugas, sykiu viešbutyje liokajais tarnavo. Gerai, kad tėvas numirė, nieko nežinodamas, o tai būtų užmūsųs mane. Mama skalbė viešbutiui skalbinius, o aš nenešdavau... Na, žinoma, — mergaitė! Pakvietė mane į kambary, nugirdė, — nieko neatsimenu. Atsibudau — Viešpatie! — kai sulaužyta! Tai jis kaltas: jis tai surengė... "Dvidešimts penkis rublius, — sako — duos tau, gyventi linksmai." Matyti negaliu jė, .. duodu garbės žodį! O jis — nors ką — atėina pas mane almužnos finkti: tarytum man ką gero padarė, o aš turiu jam už tai dėkoti. Stebėtina kokia begėdystė žmoguj! Pirma, kuomet teisėjas mane užlaikė, tai jis kas dieną ateidavo: tai rublį duok jam, tai pusę rublio. Kortomis lošia, nelaimingas žulikas. Į kalėjimą už tai buvo patekęs, — ten ir susirgo. Aš sakydavau jam: "Ak, tu, besarmati, ko tu čia pas mane? Juk iš tavo priežasties aš tapau nelaiminga. O jis — nieko! "Ko čia, — sako, — Tania pikti, ar mažai yra prasikaltusių, — visų nemėbausi!" Pamąstai, o juk ištikrųjų: juk negalima nubauti visų kaltininkų? Na, ir vėl susitaukau su likimu...

Šypsodamos ji žiuri man į akis; paskui iš jos akių pradeda bėgti ašaros. Susikonfuzijusi ji kalba:

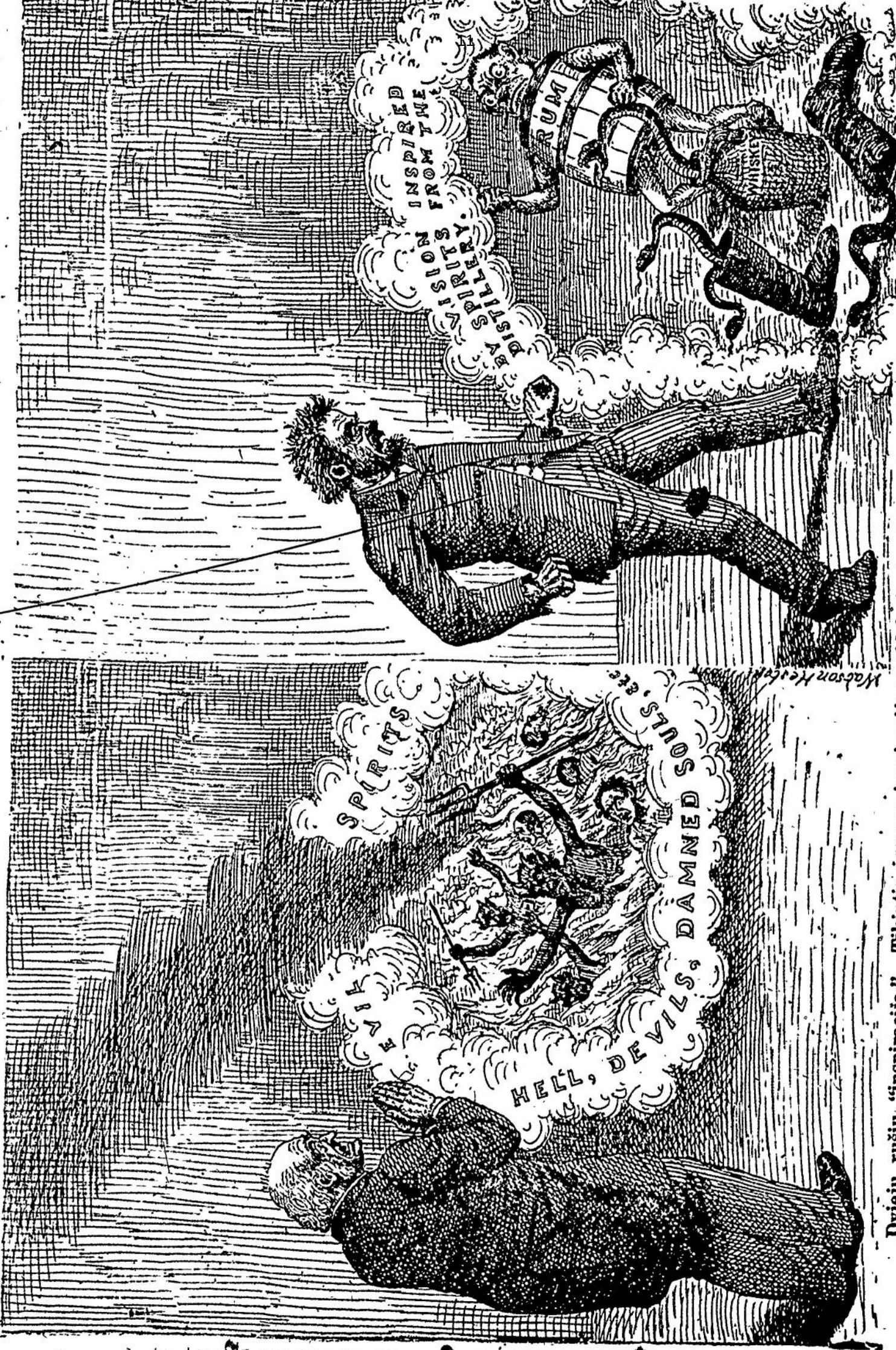
—Štai matote! Iki ašarų davedėte... Geriau apie ką nors kitą pakalbėkime...

Kalbame apie kitą, švilpia vėjas mėtųdamas į langus dulkės. Paslėpęs rankas kišenėse ir spausdamas kumščias aš manau:

Visų nenubausi trauk juos šimtas. Pūkiai surėdėta — nenubausi...

O mergaitė svajojančiai kalba:

—Raudona spalva man nepritinka, aš tai žinau, štai šviesiai pilka arba mėlyna...

Dviejų rūšių "inspiracija." Tikintis įgauna inspiraciją pasidėkojant prietarams, — ir jam matosi pragaras ir velniai. Gi girtuokliui pradeda vaizduotis gyvatės ir kitokios rūšies sutvėrimai pasidėkojant alko-holiui.

Bažnyčia ir Teatras

Bažnyčia yra tai namas, kuriame religiški žmonės garbina savo dievus atlikinėja savo tikėjimiškas apeigas, sumoka tam reikalingas sumas pinigų dėl užlaikymo namo, kunigo ir kitų — „gyvų ir negyvų daiktų.“ Dvasiškas mokslas, kuris yra skleidžiamas per „neklaidingas“ ypatalas-kunigus yra: dora, artimo meilė, išmintis, Dievas ir dšios išganymas. Dievo — garbintojai tiki, kad Dėvas yra be pradžios ir be pabaigos, kad Jis viską žino ir viską girdi ir moką visokias kalbas, (išskyrus esperanto) kalbėti. Bažnyčia, visose tautose, šalyse ir kalbose, reiškia dievnamį. Ji yra tarptautiška.

Kunigų užduotis — auklėti žmoniją dorybėje ir prirengti jų dšias į laimingą pomirtinį amžinastį.

Surinkta milijonai dolerių, išbūdavota tukstančiai dievnamių, klebonijų, klioštorių, seminarijų, bažnytinų mokyklų, iššventinta daugybė kunigų, minkyų ir minyškų.

Atpuskai dalijami tukstančiais, o dšelės nė vienos neišgelbėta.

Ką reiškia ta visa ceremonija?

Parapijonis pamatė kad jų doros mokytojai-kunigai arba Kristaus vietininkai sumynė Dievo prisakymus po kojų, užmiršo apie dšios išganymą, dorą ir artimo meilę.

Dabartinis jų užsiėmimas, tai niekinimas socializmo, bolševizmo, kuris pabūdino iš nuėgo net ir parapijonis.

Dvasiški vadovai pastėjo savo parapijonų darbininkų priešais, nes šaukia juos karauti prieš darbininkų klesos reikalus ir Rusijos darbininkų diktatūrą.

Parapijonis susiprato ir ačių bolševizmui parapijonų skaitlius dikiškai sumažėjo. Bado smėkla apie kleboniją jau sukinėjasi. Idant išvengus pavojaus, kun. H. R. L. Shepperas, švento Martyno klebonas, Londone, Anglijoje pataria visoms Jungtinių Valstijų

krikščionių bažnyčioms, kad jos užimtų teatrališką areną, sutverdami „krikščionišką (komunišką) keliaujančią dramatišką lygą.“ Aktoriai bus apmokami — tik neperdaug. Išlaidų pamažinimui dekoracijų (scenerijų) nebus. Turės tik uždangą. Kokie bus perstatymai? Tai šventas lėkus žino... kokis ponas, tokis — kromas.

Wesley methodistų bažnyčia jau taip ir doro.

Štai kokią iškaba prie durų: Komunijos namas Dormitoria. Šito bažnyčia niekad nestreikuos

Balinės salės,

Krutami paveikslai

Gimnastikos ir tt.

Tokis pat biznis apims visų tikėjamų bažnyčias, nes kitaip jos turės subankrutyti. Bažnyčia, kaip kokia rinka, kurioje be žinios kitų perka ir parduoda visokias nedorybes.

Ten nuskriautas darbininkas priverstas dovanoiti savo skriaudėkui-kapitalistui ar jo agentui už padarytas jam skriaudas. Tik ten abu da yra lygūs. Kapitalistas dėkavoja Dievui už gerus laikus ir dedėlį pelną, o darbininkas — už vargijas, badą ir karės kryžių.

Namai neteisybės, bet namai Dievo...

J. Jankus.

Mažsim Gorki.

Daina apie Sakalą

Augštai į kalną
 Insliaužė gyvatė, ir atsigulė ten,
 Tamsiame urve,
 Susirėtusi į kamanolį,
 Ir žiurėdama į jūrę.
 Augštai danguj
 Švietė saulė
 Ir kalnai karščiau
 Kvėpavo į dangų,
 Ir daužėsi bangos
 Žemai į akmenį.
 O urvu
 Tamsoj ir lašeliais
 Srovė bėgo
 Pasitiktį jūrę,
 Nešdama akmenius.
 Visa putodama,
 Pilka irgalinga,
 Ji srodė kalną
 Ir krito į jūrę,
 Piktai kaukdama.
 Staigtį į tą urvą,
 Kur gyvatė susirėtė,
 Nupuolė iš dangaus Sakalas
 Su sumušta krutine,
 Kruvinomis plunksnomis.
 Galingai šaukdamas,
 Jis puolė ant žemės
 Ir mušėsi krutine,
 Bejiegiamė piktumė,
 Į kietą akmenį....
 Gyvatė išsigando,
 Nušliaužė mikliai,
 Bet greitai nprato,
 Kad paukštelis tegyvens
 Dvi-tris minutes...
 Prišliaužė ji arčiau
 Prie sumušto paukščio
 Ir sušnypštė ji
 Jam tiesiai į akis:
 "Ka, miršti!"
 —Taip, mirštu!...—

Atsakė Sakalas,
 Giliai atsidusęs:
 —Aš garbingai gyvenau....
 Aš pažįstu laimę....
 Aš narsiai kovojau,
 Aš mačiau dangų!
 Tu nematysi
 Jo taip arti....
 Ak, tu, nelaimingoji!...
 "Na, kas tai yra dangus?"
 Tuščia vieta....
 Kaip man ten čiuožti?
 Man čia gerai...
 Šilta ir dregna!"
 Taip gyvatė atsakė
 Liuosam paukščiui
 Ir nusišypsojo
 Savo sieloj
 Del tų klajonių.
 Ir taip pamastė:
 "Lakiok, arba čiuožk —
 Galas žinomas....
 Visi į žemę atsiguls,
 Viskas į dulkes pavirs."
 Bet drąsus Sakalas
 Staigu susipuntė,
 Pasikėlė truputį
 Ir urvą
 Apydė akimis,
 Per pilką akmenį
 Vanduo bėgo,
 Ir buvo trošku
 Tamsiame urve,
 Ir dvelkė pelėsiais....
 Ir suriko Sakalas
 Su skausmu ir ilgesiu,
 Surinkęs visas jėgas:
 O, kad į dangų
 Nors kartą pasikelti!...
 Priešą prispausčiau
 Aš prie krutinės žaizdų,
 Ir... užtrokštų
 Jis mano kraujuose...
 O, mušio laimė!...
 O gyvatė pagalvojo:

"Turbut danguj
 Ir ištikrujų
 Gyventi malonų,
 Jei jis taip dusauja!"
 Ir pasiulė ji
 Liuošam paukščiui:
 "O tu prisiartink
 Prie urvo kranto
 Ir pulk žemyn.
 Gali buti, sparnai
 Tave pakels
 Ir pagyvensi tu
 Dar biskutį.
 Savo stichijoj!"
 Sūsijudino Sakalas
 Ir, išdidžiai šaukdamas,
 Nuėjo prie kranto
 Nagais čiuoždamas
 Akmens paviršiu,
 Ir priėjo jis,
 Išskleidė sparnus,
 Atsikvėpė visa krutine,
 Sužibino akimis
 Ir—žemyn nuridėjo.
 Ir pats, kai akmuo,
 Čiuošdamas uolomis,
 Jis greit puolė,
 Lauždamas sparnus,
 Mėlydamas plunksnas....
 Srovės banga
 Ji pačiuo
 Ir, kraują nuplovusi,
 Parėdžiusi į putas,
 Nudangino į jurę.
 O Jurės vilnys
 Su liudnu šnokštumu
 Į akmenį mušėsi....
 Ir paukščio layono
 Niekur nesimatė
 Jurės platume....
 Urve gulėdama
 Gyvatė ilgai mąstė
 Apie paukščio mirtį,
 Apie dangaus ilgėjimą.
 Ir štai, pažiūrėjo ji

Į tą erdvę, ką amžinai
 Glamonėja akis
 Svajonėmis apie laimę.
 "O ką jis matė,
 Numiręs Sakalas,
 Tame tyrlaukyj
 Be galo ir krašto?
 Kodel tokie,
 Kai jis, numiręs,
 Sudrumindžia sielą
 Savo pamėgimu
 Dangaus augštybių
 Kas jiems ten aišku?
 O juk aš galėčiau
 Sužinoti visa tai,
 Pasikeldama į dangų
 Nors ir ant valandėlės."
 Pasakė ir padarė.
 Į žiedą sūsiaringavusi,
 Ji šokė į orą
 Ir siauru kaspinu
 Sužibėjo saulėj.
 Gimusi čiuožimu —
 Lakioti negali...
 Užmiršusi apie tai,
 Ji puolė ant akmenų,
 Bet... neužsimušė,
 O nusikvaatojo:
 "Tai štai kame smagumas
 Lekimų į dangų!
 Jis — puolime!...
 Juokingi paukščiai!
 Žemės nepažindami,
 Ant jos ilgėdamies,
 Jie veržias į dangų
 Ir jieško gyvenimo
 Troškiami tyrlaukyj.
 Ten tik tuštumas.
 Ten daug šviesos,
 Bet nėra ten maisto
 Ir nėra atramos —
 Gyvam kūnui,
 Kam tas pasididžiavimas?
 Kam tie išmėtinėjimai?
 Ar todėl, kad jais

Pridengti beprotybė
Savo norų
Ir paslėpti už jų
Savo netinkamumą
Gyvenimo darbams?
Juokingi patikščiai!...
Bet nebeapgaus
Daugiau manęs
Jų kalbos!
Aš pati viską žinau,
Aš mačiau dangų!...
Pasikėliau į augšlį aš,
Išmatavau jį,
Pažinau pūliną,
Bet — neužsimušiau,
O dar labiau
I save aš tikiu,
Tegul tie, ką žemės
Mylėti negali,
Gyvena apgavystė...
Aš — žinau teisybę
Ir jų atsišaukimams
Aš neįtikėsiu.
Žemės tvarinys,
Žeme ir gyvenu aš!
Ir ji susirungavo,
I kamuolį ant akmens,
Didžiudamos savimi...
Blizgėjo juvė,
Užlieta, spinduliais,
Ir pikta vlnis
Pakraščiu šniokštė.

Ir jų grausmingame užimė
Skambėjo daina
Apie galingą paukštį:
Drabėjo uolos
Nuo tų garsų,
Virpėjo dangus
Nuo rusčios dainos:
—Beprotybei drąsuolių
Dainuojame mes garbę!
Betprotybė drąsuolių —
Štai gyvenimo išmintis!
O, drąsus Sakale!
Kovoj su priešais
Netekai tu kraujo...
Bet atėis laikas —
Ir tavo kraujo
Karšti lašai,
Kaip kibirkštis sužibės
Gyvenimo tamsoj;
Ir daug drąsių
Sirdžių užžiebs
Nepaprastu troškimu
Laisvės, šviesos...
Tegul tu numirei!...
Bet drąsuolių dainoj
Ir galimų dvasioj
Visuomet tu busi
Gyvų pavyzdžiu,
Kvietimu išdidžiu
Prie laisvės, šviesos!
Drąsuolių beprotybei
Dainuojame mes dainą!...

Salem-Aleichem.

LENGVAS PASNINKAS

Chaim Chaikin, paprastas žydėlis iš mažo Lietuvos miestelio darodė tai, ko negalėjo darodyti garsus daktaras Tanner.

Tanner norėjo darodyti, kād žmogus gali apsciti be maisto per keturias dešimt dienų, bet prasikankino dvidešimt aštuonias dienas ir daugiau nebegalėjo, nors jam duodavo šaukštėlius vandens ir šmotelius ledo

ir sekė jo pulsą. Visa istorija!

Chaim Chaikin pasninkavo daugiau keturiasdešimt dienų. — žinoma, ne pačiam, o taip abelnai, kokį šimtą dienų į metus.

—Kokie ten, — šaukštėliai vandens? Koks ten ledas? Pasninkauti — reiškia negerti, nevalgyti ištisas dvidešimt keturias valandas. Ir jokių daktarų nėra, kurie sedėtų

Tegul girios šlamščia, užia tra-ta-ta, tra-ta-ta!
O mes trauksim į karužę tra-la-la-la-la!

prie jo ir čiupinėtų jo pulsą.

Bėt kame gi dalykās?

Chain Chaikin — skurdžius, apsunkintas didelės šeimos ir gyvena iš savo vaikų. Vaikai, daugiausia vis — mergaitės ir beveik visos dirba gilzų fabrike. Uždirba jie — kas 15 kapeikų, kas 7 kapeikas į dieną, bet ir tai ne kiekvieną dieną; tai subata, tai šventė, tai streikas, — ačiū Dievui, dabar juk visur, dagi mūsų miestelyj, pradėjo žmonės streikuoti. Ir tais pinigais reikia mokėti už

drėgną urvelį kokiame tai rusyje; už tuos pinigus reikia apsilvilti ir apsiauti: drabužiai tai pas visus, o batai — pora ant dviejų; už tuos pinigus reikia maitintis: valgo jie šmotelį duonos su česnaku, kartais sriubą, kartais taraną, nuo kurio paskui viduriuose dega ir galima nors visą naktį gerti. Maisas dalinamas: kiekvienam po šmotelį duonos, tarsi pyragas.

— Ak! jau tas valgis! — taip kalba pati Chaimo Chaikino; ji serga ir naktimis kosti,

Kad akimis neprarijus, sako Chaikin ir žiūri kaip vaikai rija duoną. Jis ir pats nori ką nors suvalgytų, bet tada patis mažieji, Fradkė ir Beilkė pasiliks be vakarienės.

— Fradke, Beilke, pratiesia liesias, juodas rankėles, žiūri tėvui į akis — ar netyčiojasi jis, paskui pradeda kasti po šmotelį; kada motina tai mato, ji pradeda šaukti: — Vis čia ir čia — Tėvas negali to klausyti; jis nori atsakyti, bet tyli; kokią teisę jis turi kalbėti? Kas jis čia? Sulaužyta šukė, paskutinis, menkiausias iš visų, niekam nereikalingas.

Ką ir sakyti, Jis nieko nedirba ne delto, kad nenori ir ne delto, kad skaito save netinkančiu, o delto, kad nėra kas dirbti — nėra, ir viskas.

Visas miestelis skundžiasi ant bedarbės. Suvarė krūvą žydų, susigrudo jie kaip šilkės statinėj, spaudžia, smaugia vienas kitą. — Viskas geryn, — mąsto Chaim Chaikin, — gerai, yisgi kad pas jį nors vaikai yra, o pas kitus ir to nėra.

Bloga, kada prisieina remties ant vaikų, ne tai, kad jie, sergėk Dieve, jam ko nors gailėtus... Bet jis pats negali, negali! Jis žino kaip vaikai vargsta visą dieną. Jis žino, kad iš jų išspaudžia prakaitą iki paskutinio lašo, jis žino. Kiekvienas duonos šmotelis — tai lašas jų kraujo, jis geria kraują savo vaikų.

— Tėveli, kodėl tu nevalgai? — klausia jį vaikai.

— Pas mane šiandie pasninkas, — atsako Chaikin.

— Vėl pasninkas? Kiek gi pas tavo pasninkų?

— Mažiau negu dienų savaitėj.

Ir Chaikin nemeluoja. Pas jį tankiai pasninkas, bet visgi buna dienos kada jis valgo. Ir ta diena, kada Chaim Chaikin pasninkauja, dėl jo pati geriausia diena.

Pirmiausia, tai — užsitarnavimas prieš Dievą; dar porcija dangiškos linksmybės; antra, ant jo nė skatikas neišėina ir jis iš nieko niekam neturi atidavinėti atskaitos; —

nors niekas iš jo tokios atskaitos ir nereikalauja, — bet kam, jei galima ir taip apsieiti!..

Ir apart to jauties save augščiau už gyvulių.

Gyvulys čia kasdien, o aš galiu valgyti kas antrą dieną; žmogus turi stovėti augščiau gyvulio. Ak! jeigu galima būtų prieiti prie to, kad apsiėjus visai be maisto!..

Bet tas prakeiktas pilvas — juodi metai jam! — kalba sau Chaim Chaikin. Ir kada jis alkanas, Chaikin pradeda filosofuoti: nuo pilvo ir nuo įpročio valgyti pacina visos nelaimės sviete, delei pilvo, delei įpročio valgyti aš — skurdžius, o mano vaikai turi vargti, rizikuoti sveikata ir gyvybe. Kas būtų, jeigu žmogui nereikėtų valgyti?

Ai, ai, ai, mano vaikai būtų tada visuomet namie: gana kentėti, gana prakaituoti! gana streikuoti! Velnio fabriką! Velnio fabrikantus! Velnio turčius, nebėr daugiau skurdžių! Nėra pavydo, nėra nesutikimų, nėra karės, nėra kraujo praliejimo!..

Rojus, rojus!..

Taip mąsto Chaim Chaikin, gilinasi į filosofinius protavimus ir jam darosi gaila, labai gaila, kad Dievas sutvėrė žmones taip panašius į gyvulius.

Ta diena, kada Chaikin pasninkauja, visų geriausia jam diena, o diena tikrojo pasninko, pav., diena sugriovimo Bažnyčios, dėl jo — jis gėdijasi prisipažinti, — tikra šventė. Suprantate: ir nieko nevalgė, ir ne galviją, ir negeria, savo vaikų kraujo, ir Dievui malonumą padarė, ir gerai išsiverkė apie sugriovimą bažnyčios.

Kaip galima verkėti kada sotus? Argi sotus gali jausti gailęstį?

Kęsti žmonės! Pasiduoda pilvui, bijosi pasninko, kyši Dievui duoda! — taip kalbėdavo Chaikin ir mėtydavo žaibus ir perkuną ant tų, kurie atsiperka nuo pasninko ir meta į puoduką tris skatikus.

Visi skaito pasninką atminčiai sugriovimo Jeruzalimo bažnyčios pačiu sunkiausiu iš pasninkų, ir Chaim Chaikin to nesupranta.

Diena ilga? tai naktis, trumpesnė. Ant

Kunigēlis užsimaņē prie laugo padainuoti sėrenada. Bet panėlei tai nepatiko ir jį apipilė dvasiškį pamazgomis.

gatvės karšta? Jai nesisūkinėkit ant saulės, sėdėkite sinagogoj, mokinkitės talmudo.

Yra, ačiū Dievui, ko mokinties.

Čaikinui dieną Sgriovimo Bažnyčioje — pats lengviausias iš pasninkų, pats geriausias.

Pvzd., diena metavonės. Pasakyta: jūs turite sumaikinti savo kūną. Kad? Kad išprasiūs gerus užrašus, gerus metus.

Apie dieną sgriovimo bažnyčioje nepasakyta: pasninkauti, bet visgi jus pasninkau-

jate, bet ir kaip jus galite nepasninkauti tokioj dienoj, kada bažnyčia buvo sugriauta ir žudė žydus?...

Nepasakyta: verkti, ta diepa, bet savaimi verkiasi kada prisimeni ką mes netekome!..

Gaila kad tik vienas toks pasninkas! — kalbėdavo Čaikin.

— Na o septynioliktas Tamuza? — kus tai atsiliėpia.

— Tik syki i metus. — sako Čaikin atsirdsdamas.

—Na, o pasninkas Esfirės?

—Tik vieną sykį, — vėl atsidusta Chaikin.

—E, rėbe Chaim, jus jau labai godus ant pasninkų, ar mažai jums pasninkų?

—Mažai pasninkų, mažai, — kalba Chaikin ir nusprendžia pasninkauti dieną prieš sugriovimą bažnyčios.

Geras dalykas — dvi dieni paeiliui pasninkauti. Pasigėrėjimas!

Užmiršti visai kad yra pilvas ir kad reikia valgyti ir galima nustoti įpročio pilyginančio žmogų prie gyvulio.

Tik sunku negerti. Chaim Chaikin apsiilma apsieiti be maisto, viena stikline vandens į dieną, visą savaitę.

Jus mañote, kad aš tik taip sau kalbu, niekus? Chaim Chaikin toks žmogus, kuris ką pasakė, tai ir padarys.

Ištisą savaitę jis nieko nevalgė ir palaikė spėkas tik biskučiu vandens. Kas į jį atkreipia atydą, kada jo pati serga?

Vyresnieji vaikai fabriko, o jaunesnieji dar nieko nesupranta, jie tik žino kad alkani. (o alkani jie visuomet).

—Tėveli, tu nevalgai? — klausia jo vakarienėjant vyresnioji duktė, — šandie juk nėra pasninko!

—Gelbėk Dieve, aš visiškai ir nepasninkai! — atsako tėvas ir mano: Prigavau aš juos, gabiai prigavau, bet ir nepamėlavau — tik vandenį tai gėriau.

Gert vandenį — tai ne valgis ir nepasninkas.

O kada atėjo šventė Sugriovimo Bažnyčios, Chaikinas jautėsi taip gerai ir lengvai, kaip niekad.

Jam nė kiek nesinorėjo valgyti; priešingai, jis jautė kad valgis užstrigo jo gerklėj.

Tik po lopetėlę kas tai siurbia, o rankos ir kojos virpa; traukia, traukia prie žemės, spėkos apleidžia jį ir akyse temsta ir nuobodu iki nuolpio, bet fi! ką reiškia? visą savaitę pasninkauti, o dabar štai ir neišlaikys. Ir jis ima savo duonos porciją, pasišaukia Fradkę ir Beilkę ir sako jiems patylomis: — vaikai! imkite ir valgykite, tik kad niekas

neįmatytų. — Vaikai ima, žiuri į paniurusį tėvo. veidą ir į jo virpančias rankas. O Chaikin žiuri kaip vaikai: valgo ir ryja seilę, užmerkia akis, pakyla ir nelaukdamas sugrįžtant vaikų iš fabriko, ima maldaknygę ir eina į sinagogą, vos vilkdamas kojas.

Sinagogoje dar beveik nieko nėra. Jis užima vietą arti chazano ant apverstos sedynės, apsirupina žvakutės galiuku ir įsmeigia ją į kišančią į viršų kojimą, paskui prisišlieja prie ambonos ir atidengia maldaknygę.

“Verk Sione ir visi miestai”... Ir jis užmerkia akis ir mato Sioną... moteriškę visą juoduose rubuose, su juodu uždangalu ant veido, dejuoja, verkia savo vaikų, žūstančių kasdieną šventimose šalyse už šventimus nuostolius...

“Ar nepaklausi manęs Sione

“Tavo nelaimingųjų,

“Aš nešu pasveikinimą jūjų

“Dėja, tu jų jau nebeturi!”

Ir jis atmerkia akis ir mato: per purvinus uždulkėjusius langų stiklus prasiveria skaištus nusileidžiančios saulės spindulys. Ir nors jis užmerkia akis, jis visgi mato tą spindulį, — ir netik spindulį, bet ir visą saulę, gražią šviesą saulę, kurios niekas negali matyti, niekas, tik jis vienas.

Chaim Chaikin žiuri į ją ir mato: Už ką tokia jam malonė?

Turbūt užtai, kad jis atsisakė nuo svieto ir visų jo smagumų?

Ir jam gera... ir lengva, jis dabar gali viską perkęsti, pasninkas jam bus lengvas...

Ar žinote? Šandie jam bus lengvas, lengvas pasninkas!

Ir Chaim Chaikin vėl užmerkia akis ir mato prieš save keistus daigtus, viskas nepaprastas, nematytas.

Aniolai skraido, jis prisižiurinėja jiems pažįsta savo vaikus, jis nori ką tai jiems pasakyti ir negali kalbėti...

Jis nori pasiteisinti prieš juos; jis nekaltas...

Nekaltas! Ar jis valgė? Ar jis kaltas, kad vienoj vietoj susirinko tiek žydų, smaugia

vienas kitą, spaudžia, miršta iš bado?...

Kuo jis kaltas, kad žmogūi reikalingas lie-
ti prakaitas, kad žmonės nepriejo iki to,
kad nepersekiojus vienas kitą, nevarius,
kaip varo arkli į darbą?

O ir arklio gaila: Dievo sutvėrimas, gaila
visų gyvulių.

Ir Chaikin atmerkia akis ir viskas, viskas
taip šviesu, taip lengva, viskas siubuoja tar-
si per dumus ir jis jaučia, kad kas-tai aplai-
džia jo kūną, kas-tai driekiasi iš jo vidaus, ir
jam taip lengva, lengva. Jis išleidžia gilų at-
dusį ir daugiau jau nieko nebejaucia. O!
pasninkas-jam lengvas.

Kada sinagogos tarnaitis Ber, rudas žydu-
kas su storom lupom įėjo į sinagogą pan-
čiakoše su praplyšusiais užkulniais ir pama-
tė Chaikiną, sėdintį su nuteista galva ir pra-

merktomis akimis, jam tas nepatiko, jis ta-
rės, kad Chaikinas miegą ir jis pradėjo niur-
nėti:

"Kokia niekšystė... prigulė biskuti... grā-
fas Paškevičius nedrįstų taip sedėti!... Mato-
mai gerai užkandė... Robe Chaim meldžia-
nų! Ei, rėbe Chaim!"

Chaim Chaikin jau nieko nebegirdėjo.

Paskutiniai santęs spinduliai puolė ant
ramaus Chaim Chaikino veido, ant jo bliz-
gančių juodų plaukų ir juodų tankių anta-
kių su pūsiau pramerktomis, geromis, al-
kanomis akimis, apšviešdami blyškų, negy-
vą, amžinai alkantį veidą.

O ar žinote? Chaim Chaikinui buvo leng-
vas, lengvas pasninkas!...

Vertė K. Baronas.

Parsiduoda karaliaus sostas už labai pigią kainą.

DARVINIZMAS

Raštiški debatai tarp K. Augustinavičiaus ir A. Margerio.

I. Mano oponento nachališkumas.

Kada žmogus neturi ganėtinai tyirtų intelektualių pajėgų sumuštį savo oponentą, tad jis griebiasi kad ir žemaiusių įmenčių. Kaip tik taip elgiasi ir p. Augustinavičius. Štai va: (1) Mano pastarojo straipsnio antgalvis pasirūpinta įdėti (laikraštin) mažukėmis-paprastomis radėmis, nepaisant, kad mano buvo parašyta didelėmis ir dar paBRAUKTA. Tačiau su savo straipsniu taip nepadaryta! (2) Būvo sutarta, kad afirmatyvės pusės straipsnis tilps viename "Kardo" numerį, gi negatyvės — kitame. Tačiau p. Augustinavičius savo straipsnį įdėjo tuoj prie mano, reiškia, į tą patį "Kardo" numerį.

Šitoksai mano oponento aktas labai aiškiai atvaizdina jo nepažinojimą etikos ir, atkelnai, laba žemą moralį stovį. Tai yra slachai nachališkas aktas. Žinoma, ir aktorius nebe kitoksėnis, nes: actio sequitur esse — kuom esybė yra, taip ji ir veikia.

II. Labai pigios p. Augustinavičiaus ašaros.

Mano oponentas, pradėdamas visuoteliai nesąmoningą savo straipsnį, gaudžiai aptraudoja mane. Jis verkšlena apie "nervus," "kraują," "desperacijas," etc. Girdi, aš, atsakydamas į jo straipsnį, karščiavaušė. Koks netikęs pranašas tas p. Augustinavičius! Visgi bent jau tiek jis turėtų suprasti, kad, atsakant į jo skystas pasakaites, ir norėdamas, o negali karščiūotis. Tiesa, galima dūčiai išsijuokti. — tai ir viskas. Suk p. Augustinavičius bando apginti Darvinizmą su žioplonis pasakaitėmis, "magikomis," apreiškimais, pranašavimais ir, pagaliaus, net šventas Dieve užtraukia: Na, ir kasgi gali išsiturėti nesijuokęs iš, taip naivaus ir juo-

kingo Darvinizmo apginėjo, kokių yra p. Augustinavičius?

Taigi matote, aš turėjau daug "gardaus" juoko iš p. Augustinavičiaus nesąmonių, bet ne kokio ten karščiavimosi. Bet juokas yra sveikata; tad visai bereikalingai p. Augustinavičius taip gaudžiai aptraudojo mano "kraują," "nervus," "sveikatą" ir kitus galus. Jis čia tik parodė, kad kaip jo žinojimas, tai jau ir ašaros yra labai pigus materijolas.

III. p. Augustinavičiaus dvasinė betvarkė.

Žmogus, kurio protas ar dvasia yra liuosą nuo tokios betvarkės, kokia viešpatuoja p. Augustinavičiaus dvasioje, niekadės nevartoja su kiekvienu sakiniu IGNORATIO ELENCHI, tai yra nenukrypsta nuo klausinio ir nesiblaško šen ir ten.

"Taig mano įsikibta į p. Margerį ne kai po į asmenį, bet kai po į literatą." Taip nusišneka mano oponentas, tarytum, kad debatui neitų apie Darvinizmą, bet apie p. Margerį, kai po literatą. Jau tik rodo, kad ir tokis "galvotojas," kaip p. Augustinavičius, turėtų suprasti, kad šitų deatų subjektyvė medžiaga yra Darvinizmas, o ne kieno ten literatiški gabumai!

Tai slachiai įsikibę negalima iš tukių žmonių, kaip p. Augustinavičius, drąsas. Niš-nicko nesuprasti retorikos ir logikos taisyklių; mažiau su kiekvienu sakiniu mistrysta nuo paduoto klausimo arba tēmos; klausoja tai šen, tai ten, — ir va drista cili debatuose, ir net tad, kad imama mokslinis klausimas!

IV. Mano oponentas nuvažiavo nuo logikos prie "meilės teorijos."

p. Augustinavičius bando pateisinti savo bergdžius išsireiškimus. Bet kaip? Nugyve, jis paaiškina, kad jo sakiny: "Ne, dau-

giau to" reiškias štai ką: "Ne, daugiau to, -- tas straipsnis netik sutinka su kritiško analizo reikalavimais, bet jis yra mokslinės kritikos pavyzdys." Išties, kada žmogus suranda trįjuose žodžiuose -- "Ne, daugiau to" -- ir straipsnį, ir kritiką, ir analizą, ir reikalavimus, ir, pagaliaus, net "mokslinės kritikos pavyzdį," tai noroms-nenoroms, o reikia paabejoti apie jo dvasinį stovį. Neveltui, matoma, jis ir sako, kad jo "protas užėjęs už razumo."

Bet biškį toliaus, da skysčiaus mano oponentas nukalba. Jis, klausykite, pradeda apie "meilės teoriją," gi užbaigia su užreikimu, kad tie, kurie nestudijuoja logikos, gali logiškiau galvoti. Tai sena fanatikų pasakaitė, būtent, kas nestudijuoja augštesnių mokslų, das daugiau žino, yra protingesnis ir naudingesnis kaip Dievui taip ir bažnyčiai. Ar tik neatsiyers p. Augustinavičius prie dvasios šventos, bedebatuodamas už Darvinizmą? Jis taip akuratiškai paseka kunigų ir kitų fanatikų pasakas.

V. Nesvietiškas p. Augustinavičiaus ignorantiškumas!

Tiktai klausykite, kaip nuo koto mano oponentas nusiplepa: "Paukščiai yra svarūs kunai. Kada juos išmetam augštin, -- jie lekia. Jono brolis ir-gi svarūs kunas, todėl jis nenukrito, be nulėkė į padanges. Kodel aš tikiu į tai? Todėl, kad man faktas duria į akis."

Tai šitokiais nonsensais p. Augustinavičius bando apginti Darvinizmą. Ką jis čia nori pasakyti? Juk tame plepėjime nėra sveikos minties nei krislelio.

Bando p. Augustinavičius vartoti syllogizmą, kurio tam tikrų tiesų visai nepažįsta. Nesteėtina todėl, kad jo syllogizmas išcina, tarytum didžiausias žargonas. Išrodo, kad mano oponentas net prisispirdamas bando kuoaikliausiai išparodyti savo ignorantškumą, -- nesvietiką ignorantiškumą!

Dar juokingiau atrodo, kada p. Augustina-

vičius bando sulyginti lekiančius gyvūnus su nelėkiančiais. Tai išeina, kaip kad jis bandytų sulyginti atsakantį orlatvį su akmenu. Čia jis pasirodo esąs ignorantu ne tik jau biologijoje, bet ir fizikoje. Jis nežino, matote, kad paukščiai gali lėkti, o žmonės -- ne. Jis, budamas amžinu ignorantu fizikos mokslė, nežino priežasčių, kurių dėlei paukščiai gali lėkti; todėl va jis ir padaro šoki žioplą išvedimą, "kad kaip paukščiai, taip ir žmonės, išmesti į viršų, turi lėkti į padanges..."

VI. Mano oponento "poezija," "metafizika," "deklemacijos" ir "mergiškas sarmatlyvumas."

Mano oponentas, suradęs viską metafizišku ir poetišku, pradeda deklemuoti apie tuos panėlės sarmatlyvumą, o paskui padaro šitoki syllogizmą:

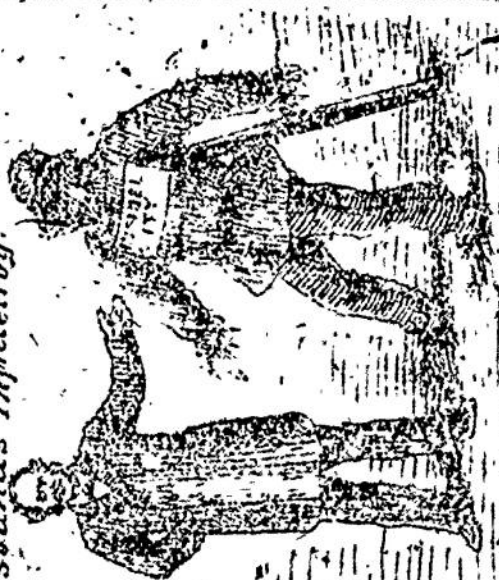
"Visi pamišėliai juokiasi ir tyčiojasi. Augustinavičius juokiasi ir tyčiojasi -- ergo jis -- pamišėlis. O pamišėliams yra steigtos tam tikros vietos, -- Augustinavičius ir-gi ten reikia uždaryti."

Išties, tai yra apgailėtinas žmogaus likimas, kada jis, visur suradęs tik poeziją ir metafiziką, pradeda dekluuoti apie panėlės ir, pagaliaus, padaro dedukciją, kad "jis pamišėlis" ir pasisiūlo "tam tikroms pamišėlių įstaigoms."

Šitas faktas labai gražiai atvaizdina, kad žmonėms, neturintiems pakaktino išsilavinimo, nereikia kišti savo nasį į augštesnius mokslus. Jeigu p. Augustinavičius būtų saubergždžius išstieškimus. Bet kaip? Nugi dėš rišti Darvinizmo, logikos ar filosofijos klausimus, veikliausiai, kad jis būtų nepadėres dedukcijos, jogei "jis -- pamišėlis."

p. Augustinavičiaus dedukcijas apie save padėdu svetimaženkluose; lai skaitytojai atmena, jogei tai jo pačio žodžiai, jo prisipažinimai. Aš ao niekados negalėčiau išsireikšti; aš čia tik pakartuju p. Augustinavi-

1. He props up a straw man of his own making, labels it "INFIDELITY," and declares, "There stands infidelity."

2. Then he valiantly proceeds to demolish it.

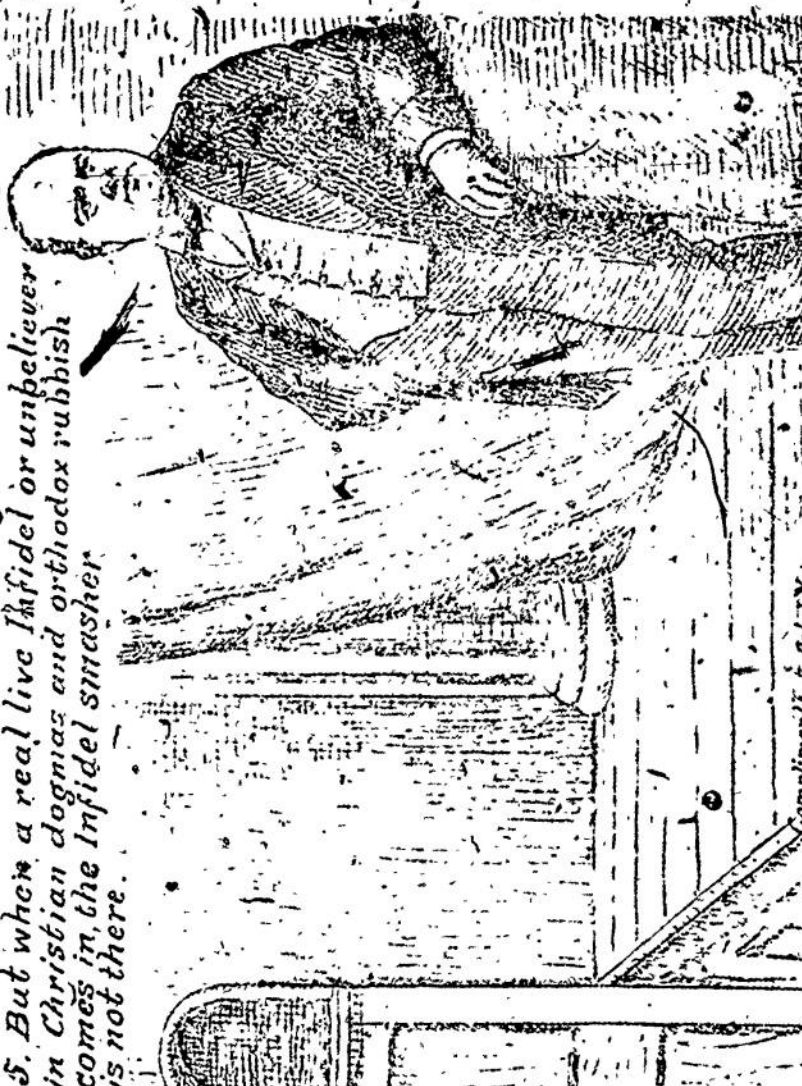
3. In holy rage he jumps on it with both feet.

4. By the grace of God and the valor of the pugnacious Talmage the impious thing is demolished, beaten, stamped out, wrangled, stabbed and wounded past all surgery!!

5. But when a real live Infidel or unbeliever in Christian dogmas and orthodox rubbish comes in, the Infidel smasher is not there.

Najšus tik prieš aviną. O kada narsuolį suinka pats avinu lieka. Tokiais narsuo liais esti musų dvasiškaiai. Jie piešia pub-likai išvamanybę baidyklės pavidalę ir daro su ta baidykle visokias operacijas. Bet kur atsiranda laisvamanis, ten dvasiškaiai nebedrįsta eiti

Compliments to G. L. T. M.

Waborn-Heslop

ciaus ISIREISKIMUS, kuriais jis apvertina savo dvasinį stovį.

VII. Iš negatyvio bandoma padaryti pozityvis.

Praėjusiame straipsnyj mano oponentas štai kokį bergždžią užreiškimą padarė: "Man būtų ytin įdomu išgirsti faktišką darodymą, kad gamtinis parinkimas neišrytuliavo nei vienos veislės."

Gamtinis parinkimas yra tikrai hipotėza; ir tokia hipotėza, kuri nesiduoda patikrinti. Taigi va, niekas dar nepriparodė, jogei gamtinis parinkimas išvystė nors vieną veislę. Tai aišku, kaip dieną, kad nėra fakto, kuris darodytų, kad gamtinis parinkimas būtų išrytuliavęs bent vieną veislę. Todėl gamtinis parinkimas, žinoma, jam nuskirtoje užduotyje, butent išvystyti naujas veisles, — yra negatyviu, vadinasi, jis tik reiškia, kaip ir MINUS.

Dabar, jeigu nėra priparodyta, kad gamtinis parinkimas išrituliavo bent vieną naują veislę, tai kam reikalingas priparodymas, kad jis (gamtinis parinkimas) neišrituliavo? Juk klausimas pats per save aiškus.

Bandymas "Faktiškai prirodyti" nesanti dalyką, reiškia tiek, kaip bandymas negatyvį paversti į pozityvį, arba minusui duoti vertybę pliuso.

Užtat aname straipsnyj aš ir pasakiau p. Augustinavičui: "Aš mylėčiau išgirsti nuo p. Augustinavičiaus 'faktišką darodymą,' jogei viduryj Chicagos nėra Michigano ežero".

Tai reiškia, jogei viduryj Chicagos ežero nėra, nes tai mes žinome, ir faktišką prirodymą būtų tik bergždžias darbas. Taip lygiai yra su gamtinių parinkimu. Jam paskirtas darbas nėra atliktas; jis naujų veislių neišvysto; todėl faktišką priparodymą, kad jis naujų veislių neišvysto, būtų taipgi visai bergždžias darbas. Stačiai sakant, tai reikštų bandymą padaryti iš negatyvio pozityvį. Ir išties, nebūtus daigtus paversti bu-

lais — reiškia nemažesnį nonsensą, kaip bandymą iš apskričio padaryti keturkampį!

Profesii Siuj.TAI SRD CMFW CMF —

Tačiau kad ir šito labai paprasto pasakymo mano oponentas savo protu sutavaliooti negalėjo ir todėl jis prišnekėjo visokių niekų.

VIII. "Ar Darvino išvadžiojimai atsako logikos reikalavimams?"

Po šitų antgalvių tilpo mano straipsnis pereiname "Kardo" numerij. Bet mano oponentas, turį but, neskaitė jo, ar veikiau siai, kaip tokis skystas galvotojas, nesupratė; nes jis šneka, kad tas straipsnis dar tik tilpsias. Na ir kaip galima su tokiu žmogumi susikalbėti, kada jis nei tiek negali protauti, idant atskyrus tilpusį nuo tilpsiančio arba lauvusį nuo busiančio?

Šalip to. Aš kiekvieną debatų dalį paskirstau į trupus straipsnius, žinoma todėl, kad skaitytojams būtų parankiaus skaityti. Taipat padariau ir su pastarąja debatų dalimi. Pirmame (I) straipsnyj pasakiau: "Ar Darvino išvadžiojimai atsako logikos reikalavimams, nurodysiu tai kitame straipsnyj;" ir ten pat pažymėjau, jogei tas nurodymas rasis V straipsnyj, po antgalvių: "Ar Darvino išvadžiojimai atsako logikos reikalavimams?" Tik kažin kodėl mano oponentas tos pastabos neįdėjo? regis, todėl, kad turėjus progos prisikihti prie manęs ir, suprantama, kaip paprastai, išplepėti bent keles gatvines pasakaites, kuriomis mano oponento "razumas" (tai p. Augustinavičiaus terminas) taip begaliniai "patvinęs" yra...

IX. Profesorius Kellogg ir Darvinizmas.

Aš kapi gyvas nemačiau ir negirdėjau žmogaus, taip etiškai nūsmukusio, kaip p. Augustinavičius! Jis neperskaitęs knygos (Darwinism Today) galas nuo galo, neigi supratęs, kas ten reiškama, štai kaip begėdiškai nusisšneka: "Jūs, p. Margeri, neturite nė žemaičio gėdos, nė augštaičio sarmatos, jei drįstate Kelloggo vardu pasakoti to-

kjus dalykus." Mat, aš pasakiau, kad profesorius Kelloggas yra vienas iš didžiausių Darvinizmo priešu. Beto, aš, besiremdamas neiškraipytomis Kelloggo mintimis, nurodžiau, jogei jis pasakė: "Zum Teufel su šiais vokiškais profesoriais" todėl, kad jie kritikuoja Darvinizmą ne taip tvirtais argumentais, kaip kad pats Kelloggas. Reikia žinoti, kad profesorius Kelloggas yra didelis žinovas biologijų mokslų, ir todėl jis, kritikuodamas Darvinizmą, labiausiai remiasi ant zoologijos ir biologijos tiesų. Kadangi tie vokiški profesoriai, į kuriuos Kelloggas taiko, kritikuoja Darvinizmą dažniausiai tokiais tuščiomis frazėmis, kokiomis paveikslas --- kad p. Augustinavičius bando apginti Darvinizmą. Jie daugiausiai taiko į asmenį, o ne į jo argumentus.

Apart to, reikia gerai suprasti Kelloggo knygą. Iškant padarius sveiką išvadą jos minties. W. Hanna Thomson savo knygoj *With is Physical Life*, 'tai ką sako apie Kelloggo veiklą: "Profesoriaus Kelloggo knyga suteikia vieną išgeriausių peržvalgų, paliečiančių šį klausimą; ir talpina bešališkus išdėstymus tų biologų, kurie eina prieš Darvinizmą; ir tų, kurie eina už Darvinizmą."

Dabar, imant iš Kelloggo knygos tas bešališkus faktus, žinoma, galima prieiti prie išvedimo, kad viena knygos dalis eina už Darvinizmą, gi kita dalis—prieš Darvinizmą. Bet reikia suprasti, jogei tie bešališki faktai nėra Kelloggo, bet kitų, todėl juos negalima priskaičiuoti Kelloggui, kaip kad mano oponentas daro. Čia reikia skaityties tiksliai su nuosaviomis Kelloggo mintimis, o ne tomis, kurias jis surinko iš kitų veikalų ir bešalikumo dėlei, sudėjo savo knygon. Bet Kelloggas štai ką pasako apie Darvinizmą:

"Men using, or rather testing, these theories every day in their work in field and laboratory, find selection insufficient to explain the conditions that their observation and experiments reveal to them. These men are students in all the lines of biologi-

cal work, whether zoologists, botanists, paleontologists or animal and plant breeders. From all these lines of work come increasing complaints; selection cannot explain for me what I see to exist. From some theory is more bitter; selection is a delusion and false guide. I REJECT IT UTTERLY (Mano pabraukta — A. M.). For me (Kellogg) I repeat this is an OBJECTION OF MUCH SIGNIFICANCE AND IMPORTANCE (Mano pabraukta — A. M.) that the biological experimentalists, the students or variation and heredity, of life mechanics, are finding the rigid theory of selection's control of all processes and phenomena a rack on which they will no longer be bound."

Gal dabar ir p. Augustinavičiui bus aišku, kokiu Darvinizmo "draugu" yra profesorius Kelloggas.

X. Mano oponentas nuvažiavo nuo Darvinizmo prie pletkų!

Jau pirmespis mano oponento straipsnis buvo kaip bergždžias pasakomis pradetas taip ir užbaigtas, bet pastarasis dar blogiau išėjo. at, aną jis užbaigė su giesmele Šventas Dieve, gi pastarąjį — su pletkomis: "bonomis, natomis, girtuokliais," etc.

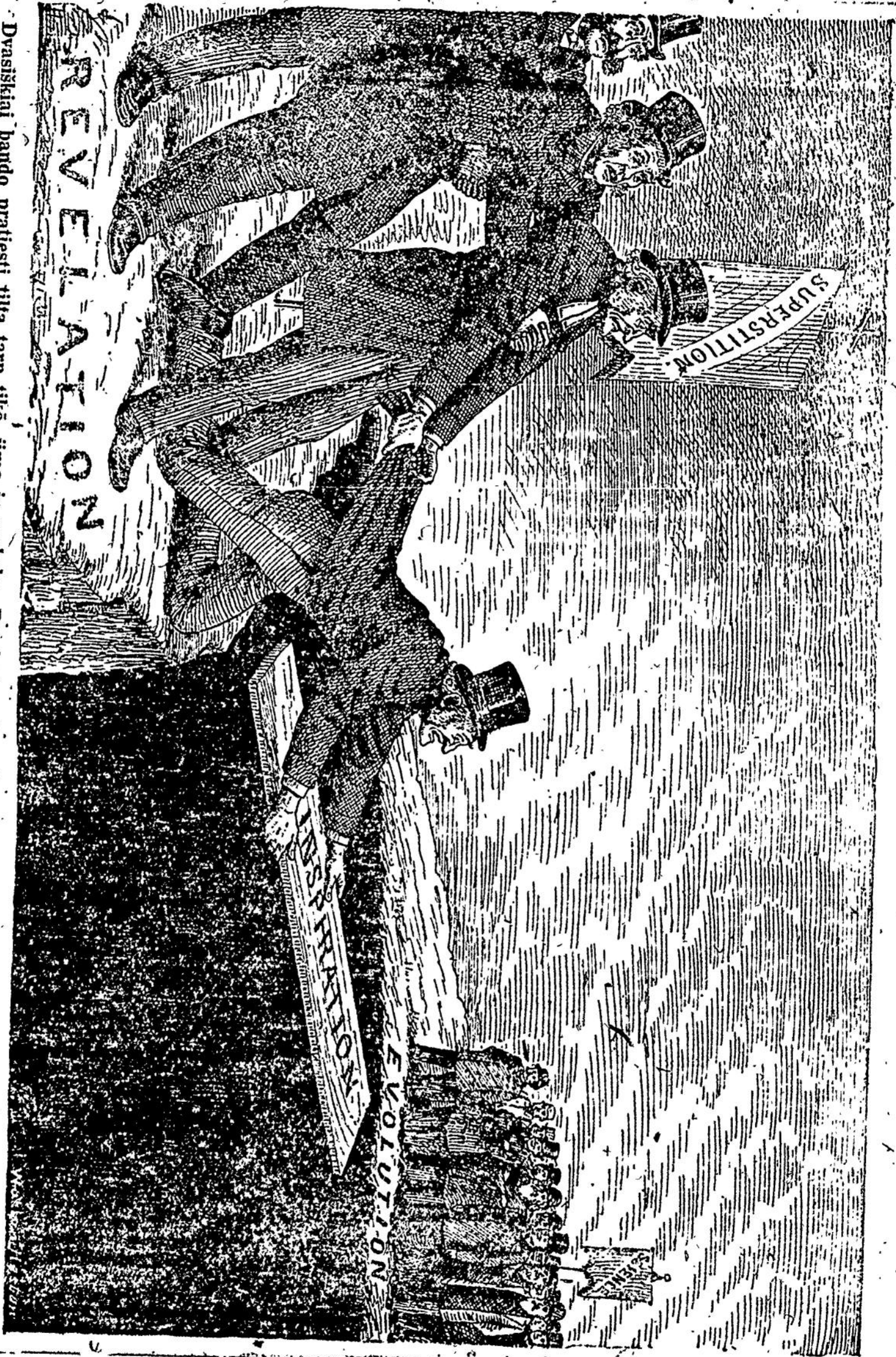
Tai jau išlikusių kas-nors negero su mano oponento intelektualiu mechanizmu yra nutikę, kad jis drįsta debatuose tokių pletkų dasileisti. Sveikai protauti galys žmogus, debatuose apie Darvinizmą, nieku budu negalės nuvažiuoti į tokias pletkas, į kokias nuvažiavo p. Augustinavičius. Sarmata!

PRIE DEBATŲ UŽBAIGOS.

I. Nuo Alpha iki Omega mano oponentas tapo šituose debatuose sumuštas.

Nebe tam tikrų priežasčių aš čia darau tokį užreikimą, butent, kad p. Augustinavičius tapo šituose debatuose sumuštas nuo A iki Z. Va ir tos priežastys:—

Dvasiskiai bando pratesti tilg tarp tikė jimo ir mokslo. Bet bedugnė perdaug didelė, kad tai padarius.

(1) Aš labai rimtai, rimčiausiai ką galina, atsakiau į jo asmenis. Aš net visai nekludžiau jį, kaip literato ar kaip darvinisto. Mano tikslu buvo kliudyti tikslai jo paduotus argumentus.

Tačiau p. Augustinavičius, atsakydamas į mano rimtą straipsnį, neatsakė į jame paduotus argumentus, bet įsikibo į mano asmenį; jis sako "į literatą."

Bet čia ginčai ėjo apie Darvinizmą, bet ne literatiškumą. Tai reiškia, kad mano oponentas nuslydo nuo temos ir įvieto Darvinizmo nusitvėrė mane. Imant šitą atvejį, jis vėnu kaštu visus debatus pralošė.

(2) Aš faktiškai priparodžiau, jogei gamtinis parinkimas remiasi ant busimojo įvairinimas susikerta su pačiomis svarbiausiomis biologinėmis problemomis; jogei įvairinimas kartais regresuoja.

Tačiau mano oponentas, ažuot prisirinkus drutų argumentų, kurių begalės yra, ir idant sumušus mano argumentus argumentais, — daug triplepėjo galvinių pasakaičių.

Bet čia ginčai ėjo apie Darvinizmą, o ne pasakaites. Imant šiuomi atžvilgiu, mano oponentas debatus pralošė.

(3) Aš kuoaiškiausiai priparodžiau Darvinizmo neologikumą. Aš darodžiau, tarytum ant delno, kad Darvinizmo gamtinis parinkimas yra TIKTAI HYPOTĖZA.

(4) Debatai ėjo apie gamtinį parinkimą; kad jis išryškina naujas veisles. Aš priparodžiau, kad gamtinis parinkimas yra tiksliai kaip "proginė loša"—game of chance. Jis neturi priežasčių, kurių delei jis gyvuoja, tarytum tuštuma (vacuum), ką neturi or.

Tačiau mano oponentas, vėton darodžius, kad taip blogai su gamtiniu parinkimu nėra, — nuslydo nuo klausimo ir daug priėnekėjo apie dabartinį (artificialį, priemonišką) parinkimą. Šiame atveįj jis tapo sumuštas.

(5) Perdēm visus debatus, kaip tik nuo Alfa iki Omega, p. Augustinavičius mirko loginiuose suklydimuose bei klaidose. Jis

ant kiekvieno žingsnio įsipynė į Ignoratio Elenchi, Argumentum ad Hominem ir Petitio Principii.

Perdēm visus debatus manō oponentas, klampodamas po tokias paklaidas, noromis-nenoromis, o turėjo ginčus pralošti.

(6) Visuose debatuose, mano oponentas pasirodė elikos visai nepažįstas ar nenorįs jos taisyklių prisidaboti; nesa jis visur tik mokeriavo ir koliojoš. Su šiuomi jis išstumė debatus iš šikrų vėžių ir pavertė juos į koliojimosi raistą.

Taip negražiai besielgdamas, jis tik kasė sau duobę, kurion vėliaus pats įsivertė, vadinasi šiuose debatuose tapo sumuštas.

II. Kodel aš sutikau debatuoti prieš Darvinizmą?

Neigi be tam tikrų priežasčių aš sutikau debatuoti prieš Darvinizmą? Tai jau ne. Štai jōs.

Mano noru buvo parodyti skaitančiai visuomenėi Darvinizmo tvirtumą. Aš buvau manęs parašyti keletą straipsnių tiksliai už Darvinizmą; bet, turėdamas omenįj, kad reikia pažinti argumentus ne tik už Darvinizmą, bet ir prieš, — maniau, kad būtų kur tai kas naudingiau, jeigu užvedus debatus, i rlokiu va budai, išnešus viršun abidvi pusi. Tai todėl ir sutikau debatuoti prieš. Surinkau diktoką pluoštą įžymiausių anti-darvinistų argumentų ir rengiaus juos išnešti viršun, idant skaitytojai galėtų persitikrinti, ant kiek tie argumentai yra tvirti ar silpnai; gi pamatę jų silpnumą, galėtų tvirtai stovėti už Darvinizmą ir nepaisyti jokių Darvinizmo priešų.

Apart to aš maniau šiek-tiek ir apie savo oponentą. Aš maniau, kad jis turi bent vidutinį supratimą kaip biologijos taip ir filosofijos mokslų. Tokiu va budu aš ir tikėjau, kad mano oponentas netik mokės sumušti anti-darvinistų argumentus, bet ir išnešti viršun visas gerąsias Darvinizmo puses. O jau tada tai tikrai sakitytojai pamatys, kad

Darvinizmas yra nebergalimas.

Bet Jračiai apsiriko taip, įmanydamas. Mano oponentas pasirodė negalis nei kiek debatuoti. Su kiekvienu sakiniu nukrypsta nuo temos; į argumentus neatsako argumentais, bet galybėmis pasakaitėmis. pagaliaus, pasirodė neturįs nei mažiausio supratimo ne tik apie logiką, etiką, bet ir retoriką. Vėlai jis savo straipsniuose ir maišė viską, ką tik susistverti galėjo. Bet dar blogiau, kad jis, ažuot debatavus apie Darvinizmą, pradėjo debatuoti apie mane, kaipo literatą. Tai reiškia, kad jis visiškai nuvažiavo nuo paduot klausimo.

Tai taip mano oponentas orientavose šiuose ginčuose. Kas-gi man beliko daryti? Tiesa, aš norėjau į visus jo straipsnius atsakyti taip, kaip kad aš atsakiau į pirmąjį. Bet tai nebuvo galima padaryti, kadangi su antru savo straipsniu mano oponentas jau nedeбатavo apie Darvinizmą, bet apie mane, kaipo literatą. Reiškia jis paėmė naują klausimą. Bet dar blogiaus, kad jis, pradėjęs naują klausimą, pradėjo panaudoti kartu ir

labai nešvarius, mokeriavinius, besikolijimus, etc. Tai žinoma, kad tu po perly krito ir ant mano esmens. Be abejo, aš turėjau apsiginti.

Tai ve, kokių priežasčių dėl gincų nukrypo nuo Darvinizmo prie asmeniškumų. Tai buvo visutėlė kalčia mano oponento; kuris pradėjo debatuoti ne apie Darvinizmą, bet apie mane. Kurie atidžiai šiuos debatus skaitė, tai be abejo patys žino, kieno kalčia šitie debatai taip nepalaimingai užsibaigė; o jau ypačiai dėl mano oponento, kuris šituos debatus pralošė, kaip tik nuo Alfa iki Omega.

Kodėl aš apgailestauju, kad debatai neišėjo taip, kaip aš norėjau, kad išeis, tai yra, kad taps aiškiai priparodyta Darvinizmo gerosios pusės; kad bus nurodyta anti-Darvinistų silpnybės?

Vai, tik todėl, KAD AŠ PATS ESU DARVINISTU; kad man rūpėjo šituose debatuose parodyti abidvi Darvinizmo pusi.

Tai viskas.

Al. Margeris.

TAUTININKŲ BUSIMA ARMIJA.

MARGUMYNAI

L. M. P. S. III RAJONO KONFERENCIJA.

LMPS. III Rajono konferencija įvyko 22 birželio, Grigalaičio svetainėje, Cicero, III. Prasidėjo 10:30 ryto.

Konferenciją atidarė organizatorė dr. gė Dundulienė. Tvarkos vedėja išrinkta dr. gė P. Raudienė.

Delegačių nuo 6 kuopų dalyvavo 33. Skaitytas protokolas konferencijos buvusios 19 d. sausio, 1919, Roselande. Pastebėta, jogi protokole praleista trys paragrafai nutarimų: 1) vietoje nesilankiusios Rajono valdybos susirinkimuose vienos, narės išrinkta dr. gė Raudienė. 2) nutarimas, kad kuopos užsiimtų apšvietos platinimu. 3) kad kuopos vengtų frakcinių ginčų, o užsiimtų naudingesniu veikimu; 1 ir 2 nutarimus delegatės patarė įdėti į protokolą, o 3-čią atmesti paaiškinus vienai narei, kad be frakcijų esą negalima veikti.

Sėka valdybos ir komisijų raportai, kuriuos priimta. Išrinkta spaudos ir rezoliucijų komisija iš trijų narių, dd. Gryblienės, Kemežienės ir Žemaitės. Diskusijos dėl dviejų kuopų, 25 ir 67-tos nesutikimų. Dvi kuopos susitvėrusios vienoje vietoje užkeikia viena antrai veikti. Senai jau rajono valdybos mėginama sutaukinti tas dvi kuopas ir suvienyti į vieną. 25 kuopa, dusileizdama, nori vienyti, o 67-toji nepriima. Dėlto konferencija apsyvarsčius, suspendavo 67-tą kuopą.

Sėka rinkimas naujos Rajono valdybos. Organizatorė, išdėminkė ir valdybos narės likosi tos pačios, tik sekretorė nauja išrinkta dr. gė Stilsonienė.

Nusiskandimas kuopų delegačių ant centro valdybos netvarkos: neprisiunčiant mokesčių knygų, narės nenorinčios mokesčių mokėti. Neprisiunčiant nė blankų todėl užsilieka nenusiusti į centrą mokesčiai. Nors to visa reikalauta laiškais.

Tokie pat nusiskandimai ir ant Mot. Balso. Kitur narės gaunančios po kelis laikraščius, o kitur negaunančios nė vieno. Konferencija nutarė padaryti centrui viešą paklausimą.

Nutarta surengti prakalbų maršrutą, agitacijos tikslu. Kviesta su prakalbomis p-lė Z. Puišutė; jai atsisakius nutarta kviesti dr. gė Petrikienę, o jei ta atsisakytų, tuomet surengti maršrutą draugėms Dundulienei ir Stilsonienei.

Nutarta surengti vakacijų išvažiavimą kokiui savaitei laiko, su vaikais, rakandais, indais, kur prie vandens — upės ar ežero; miške po budomis gyventi. Sujieškoti vietą ir kitų dalykų sužinoti pavesta dr. gė Dundulienei. Patalisymas duota, kad ir vyrus priimti, jei kurs norėtų važiuoti. Sumanymas vienbalsiai priimtas.

Nutarta su agitatyviškų lapelių leidimu dar pasitęsti kol laikai laisvesni užstos.

Nutarta ateinančią konferenciją laikyti Northsidėj.

Skaitytos ir priimtose trys rezoliucijos, kurios čia pridėdamos.

Konferencija užsidarė 3:30 po pietų.

Rezoliucija užgyrimui kairiojo sparno.

Mes, Lietuvių Moterų Progresyvio Susivienijimo III Rajonas, laikytoj konferencijoj 22 birželio, 1919 W. J. Grigalaičio svetainėj, 4837 W. 14th St., susirinkusios delegatės už-

giriam socialistų kairiąją sparną, prie kurio priklauso ir Lietuvos Socialistų Sąjunga išskiriant keletą inteligentų ir keliolika jų pasekėjų. O kiti visi eina iš vieno su rusų komunistais, vengrų ir vokiečių spartakais, kurie veda neatlaidžią kovą su viso pasaulio imperialistais. Taigi ir mes matome, kad kitaip ne bus galima pasiliuosuoti iš alginės vergijos, kol kapitalizmo viešpatavimas nebus pakeistas proletariato diktatura. O prie to tik kairiųjų socialistų išdirbtais keliais galėsime prieiti, o ne su buržuazija ir remia kontr-revoliucija.

Rėzoliucija prieš tautininkų seimo tarimus.

Mes, Lietuvos Moterų Progresyvio Susivienijimo Amerikoje III Rajono narės, protestuojame prieš lietuvių tautininkų buyusio birželio 8, 9, 10, 1919, Chicagoje, seimo tarimus. Susirinkusieji lietuviai seime, rašydami įvairias rėzoliucijas ir diplomatiškas telegrafantas kalba visos Amerikos lietuvių vardu. Dėlto mes protestuojame. Jie neturėjo teisės taip daryti, nes didelė Lietuvos dalis nepritarja tautininkų seimo diplomacijoms.

JUOKAI

ASILO PASKUTINĖ VALIA IR TESTAMENTAS.

Kunigas turėjo asilą, kuris išlarnavo jam ištikimai dvidešimtį metų. Ant galo, po ilgo sunkaus darbo, gyvulys paslėfė kojas, uždirbęs savo ponui daug pinigų. Ir kunigas, norėdamas pagerbti savo "vierną" tarną, palaidojo jį kapinėse. Sužinojo apie tai vyskupas, kuris vedė labai linksmą gyvenimą ir todėl praleisdavo daug pinigų. "Tu geriau," tarė jis išgirdęs apie tą šventvagystę; "aš nubausiu kunigą. Tuoje liepkite tam nusidėjėliui atvykti pas mane."

Atvyko kunigas. "Eikš arčiau tu, pago-

Rėzoliucija prieš lietuvių kariuomenės organizavimą.

Mes, Lietuvos Moterų Progresyvio Susivienijimo Amerikoje, III Rajono narės, protestuojame prieš tautininkų buyusio birželio 8, 9, 10, 1919, Chicagoje, seimo nutarimą organizuoti kariuomenę ir siųsti į Lietuvą. Argi dar negana Lietuvos žemelė prisigėrė žmonių kraujo; ar negana priguldė ant jos tukstančių lavonų; ar negana dar išsiliejo ašarų per ketverius metus.

Šeiminkams neskaudu matyti kruvinas žmonių žaizdas; neskaudu matyti be rankų, be kojų ir įvairiai luošus savo sunus ir brolius, kanuolių šoviniais sužeistus, sudraskytus; dar negana visų tų baisių, skausmo ir ašarų; reikia dar kanuolėms maisto kirsti, savo jaunuolius vaikus pašvęsti! Už ką ir prieš ką kariauti. Nebent prieš mūsų brolius darbininkus, kuriuos ir kariauti nutarė varyti. Nutarti nesunku: į karę patįs nestos — neskaudu, o darbininkų — negaila.

Mės, motinos, moters, seseris, merginoms — mes giliai stjauciamo tuos visus skausmus ir todėl griežtai protestuojame prieš visas buržuazines kares. — Spaudos Komisija.

"nis," rusčiai tarė vyskupas. "Tai tu išdrįsai išniekinti šventą bažnyčią, palaidodamas tarp krikščionių asilą. Dar niekuomet nebuvo papildyta tokia baisi šventvagystė. Aš bandysiu gauti tikras žinias, ir jeigu tas pranešimas bus teisingas, — tai tu atsisei kalėjimui-kloštorium ant pakutos visam amžiui."

"Jūsų Malonybės," atsakė kunigas. "Tuos paskalus palaido negeros valios žmonės. Duokite man, tik vieną dieną ir aš faktiškai prirodysiu, jogei esu nekaltas." Sakydamas tai kunigas puikiausia žinojo, kas daryti ir buvo tikras, kad bus išleistas.

Sekamą dieną kunigas, įsidėjo kišenėn du šimtu dolerių, nūtrūkė prie vyskupo, ku-

ris tuoj pareikalavo "priešdymų."

"Jūsų Malonybė, Jūs tuoj įsitikinsite, kad nėra mažiausio reikalo bausti mane. Tik išklausykite mane, ir įeigu Jūs rasite mane kaltu — bauskite. Asilūs, apie kurį Jums pasakojo, tarnavo man dvidešimt metų. Jis buvo išlikimas gyvulys, geras darbininkas ir labai taupus. Kiekvieną metą jis atidėdavo po kelis dolerius juodajai dienai. Ant galo kuomet jis atsidūrė ant mirties patalo, jis padarė paskutinę valią ir

testamentą, sulig kurio, aš privalau perduoti Jūsų Malonybei jo turimą, idant Jūs savo maldomis išgelbėtumėt jo dušią nuo pragaro.

Tuo pačiu laiku kunigas išsiėmė iš kėsenės du šimtu dolerių ir padavė vyskupui. Šiandienas pinigus vyskupas tarė:

"Tegul Dievas atleidžia jam nuodėmės ir priima jo dušią į dangų. Amen."

Lietuvių Laisvamanių Federacijos Reikalai

Užsimokėjusieji nariai metinės mokestis į
L. L. Federaciją.

Paviėniai:

P. Kukeinavičius, Levington, Ill.
K. J. Zėdėius, Easton, Pa.
Adv. F. J. Bagočius, So. Boston, Mass.
A. Taraska, Hartford, Conn.
J. Butkus, Auburn, N. Y.
J. Kasparunas, Struthers, Ohio.
K. Butkus, Detroit, Mich.
Jos. Vilis, Glean Jean, W. Va.
B. Kudzius, Rumford, Me.
J. Savickas, Lost Creek, Pa.
J. Vinalis, Moundsville, W. Va.
B. Debsis, Hartford, Conn.
J. Chpulis, Wofertown, Conn.
J. Lukas, Melrose Park, Ill.
A. Beinoris, Livingston, Ill.
J. Jokubka, Ashland, Wis.
J. Milius, E. St. Louis, Ill.
P. Janickis, Cands, N. Dak.
A. Vaigauskas, Livingston, Ill.
J. Mikolaitis, Brooklyn, N. Y.
J. Lockevis, Warren, Ohio.
J. Mejeras, Cando, N. Dak.
T. J. Kučinskas, Ada, Ohio.

1 kuopa, Chicago, Ill.

Stasys Narkis, Algirdas Margeris, Kostas Augušnavičius, Julius Micevičius, Ant. Ripkevičius, Vincas Navikas, A. Karsokas, J. Čiapelis, P. Stankus, J. Bručas, P. Jucius, K. Čiapukas, K. Jankauskas, J. Kalaina, S. Danelavičius, J. Stonis, P. Berniūnas, J. Plock, J. Bagduško, S. Kikas, M.

Simonaitinė, J. Simonaitis, A. Gudelis, K. Julėvicius, J. Galvidis, K. Byron, F. Kaziulis,

2 kuopa, Cicero, Ill.

A. Rudinskis, J. W. Butvilas, A. Daujotienė, J. Valužis, A. Badauskis, S. Gaurinaitis, S. Marcinkevičius, Iz. Banevičius, A. Kavaliauskas, J. Nemunis, J. Gusėius, J. Balchas, K. Glemža, St. Slavinskas, J. Dočkus, M. Bačinskas, J. Macikunė, K. Vaitiekunas, St. Balsis, V. Shileika, A. Chipaitis, J. Naudezas, W. Satas, V. Jakauskas, P. Daubaras, T. Bartkus, P. Žilvis, J. Gavėnas, T. Demeikis, Ch. Kaminskis, J. Takauskas, A. Kalainis, A. Trakshelis, Ch. Tuskenis, P. Kaminskis, A. Doskionė, V. Stanislovaite.

3 kuopa, Chicago, Ill.

J. Taulvaiša, A. Gedraitis, J. Karužas, J. Raznius, J. Dovidaitis, S. Danta, P. Vigis, P. Pajeda, P. Vaitiekunas, G. Černauskas, A. Balčiūnas, J. Dovidaitis.

4 kuopa, Roseland, Ill.

K. J. Turulis, J. Rablis, F. Puodžiūnas, J. Malaiska, K. Počkus, D. Satkus, J. Griškėnas, F. Smilingis, S. Misiūnas, J. Puodžiūnas, P. Cibinskas, P. P. Montville, P. Babelis, A. Andrijauskas, K. Klibas, S. Vaitkus, D. Kāmėrauskienė, J. A. Valenčiūš, A. Andreika, J. Stankus, M. Bacevičius, F. Berutlis, D. Sabaliauskas.

5 kuopa (Brighton Park) Chicago, Ill.

B. Glazauskas, A. Valaitis, Z. Rastulė, T. Sudaitis, T. Klimas, Mrs. M. Miller, Z. Bartkus, K. Gližnys.

6 kuopa, Chicago, Ill.

J. Ancikas, P. Dubickas, W. Pačiulauškas, A. Butkus, P. J. Lakaras, V. Sabaliauskas, A. Ambrazevičius, J. Narbuta, J. Gudaitis.

7 kuopa, Chicago, Ill.

K. Mitchell, A. Sulas, J. Kunėika, J. Martsevsky, A. Zutaatas, M. Karula, Ch. Mačiūnas.
(Toliau bus).

PRENUMERATORIŲ DOMAI

Draugai, katrie esat gavę laišką nuo "Kardo" adm. su paraginiu, idant atsinaujintumėt "Kardo" prenumeratą — pasiskubinkite tai padaryti. Neatsinaujinusiems "Kardo" prenumeratos ši mėnėsi "Kardas" bus sulaikytas nuo siunlinėjimo ant toliau.

Sekretų Knyga

Labai yra naudinga ir reikalinga dėl kožo skaitytojo, žentiams, vaikinams ir merginoms.

Šiknyga, tai laimė ir sveikata dėl kiekvieno. Ji tik ką tapo išleista per gerus specialistus dėl labo visiems.

Pasiskubinkite užsisakyti, nes nedaug jau liko. Ypač tiems labai reikalinga, kurie manot važiuoti į Lietuvą.

Prisiųskit dvj pė 3 centus pačtos stempų, tąsyk matysit kokią.

Rašykit šėkančiai

MR. S. M. CALVIN,
P. O. Box 95, Bedford Ohio.

BIBLIJA ARBA ŠVENTASRAŠTAS SENO IR NAUJO TESTAMENTO

Kas norit iširti tikėjimo slėptys ir prirodyti iš biblijos savo draugams bei pažįtamiems, kad visās tikėjimas paremtas ant įvairių pasakų, tai įsigykite ją. Kaina jos, puikiuose apdaruose ir geros plonos popieros, tik \$5.00, truputį menkesniais apdarais ir popiera \$4.00, da praštesnė popiera ir apdarai — \$3.00.

Pasirinkę kokią kainą norit, siųskit užsakymą ir pinigūs šėkančiu adresu:

"KARDAS"

1448 North Paulina St., Chicago, Ill.

"PAJIEŠKOJIMŲ ŽURNALAS"

Pajieško vaikinams merginas, merginoms — vaikinūs. Merginoms Už DYKĄ.

Apart pajieškojimų telpa pamokinanti straipsniai, ypač iš šėimyniško gyvenimo ir meilės; apšėiai puikių juokų.

Žurnalo kaina metams \$1, viena kopija 10c.

ADV. JOURNAL,

Room 209-210 Temple Court Bldg., Chicago, Ill.

"Kunigu-Minykų Darbai Filipinuose"

Ši knyga yra viena iš svarbiausių laisvamaniško turinio knygų. Joks inteligentiškas darbininkas be jos apsieiti negali. Joj randasi faktai, grynai kaip auksas. Ši knyga anot kunigo Mockaus, — "tai yra aštrus dalgis kunigams".

Lietuvių Laisvamanių Federacija išleisdamā šią knygą užtvėrė vieną iš plačiausių spragų laisvamanybės srityj. Kaina jos visai maža — tik 35 centai. Reikalaukite visi adresuodami:

"KARDAS",

1443 N. Paulina St., Chicago, Ill.

P.S. — Mes taipgi reikalaujame agentų visose lietuvių kolonijose, idant imtųsi platinti augšėiau minėtą knygą — "Kunigu-Minykų Darbai Filipinuose." —Adm.

Kas Norite

Atsižinoti apie moterų higieną ir jų ligas, skaitykite

Knyga dydžio 51-2x8 colius

Tai yra naudingiausia knyga moterims ir kiekviena privalo ją turėti. Su paveikslais. Prisiųsk 25c. krasos ženkleliais, o tuojaus aplaikysite tą įdomią ir naudingą knygą.

Adresuokite:

"KARDAS"

1443 North Paulina Str., Chicago, Ill.

Russijos Rubliai

Pas manę galima gauti netikrų pinigų. Jie taip gerai padaryti kad sunku atskirti nuo tikrųjų. Tokie pinigai reikalingi teatrus lošiant arba kas nori pasididžiuoti turtingu esas.

Kas nori tokių pinigų, klauskit per laišką įdėdami krasos ženklelį.

Adresuokit:

K. J. INTAS,

P. O. Box 73, Chicago, Ill.